

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน

Journal of Humanities and Social Sciences Mahamakut Buddhist University Isan Campus

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม – สิงหาคม พ.ศ. 2564

เจ้าของ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา ภาษา และวรรณกรรม

กำหนดการเผยแพร่

ตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ ออกราย 4 เดือน

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

ที่ปรึกษา

พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.	รองอธิการบดี วิทยาเขตอีสาน
พระครูธรรมมาภิสมัย, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ
พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน
พระมหาวีศักดิ์ ชาตสุโก	ผู้อำนวยการสำนักงานในวิทยาเขตอีสาน
ดร.เอกชาติรี สุขเสน	ผู้ช่วยอธิการบดี วิทยาเขตอีสาน

บรรณาธิการ

ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายพงษ์มนัส ตีอด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

กองบรรณาธิการ

พระครูวุฒิชิธรรมบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ บัวสุข	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนมาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ะ ปัญญาภา
รองศาสตราจารย์ ดร.เสงี่ยม ศิริสวัสดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บัวระภา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ในตะวัน กำหอม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดีรี ทุมเมฆ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช
อาจารย์ ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี
อาจารย์ ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
วิทยาลัยทองสุข
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน 9/37 หมู่ที่ 12 ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000
โทรศัพท์ 0-4324-2386, 080-7506846
โทรสาร 0-4324-2386

จัดรูปเล่ม (Content designed)

นางสาวชุตินา ศรีจารุเมธีญาณ

ISSN: 2730-1869 (Print), ISSN: 2730-2288 (Online)

พิมพ์เผยแพร่เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2564

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน ได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของบทความวิจัยและบทความทางวิชาการที่จะนำมาลงตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ ซึ่งจะต้องผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewers) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นอกจากนี้ ท่านเหล่านี้ยังได้สละเวลาอันมีค่าเพื่อช่วยอ่านและพิจารณาต้นฉบับ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดทำวารสารเป็นอย่างดี กองบรรณาธิการขอกราบขอพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สำหรับวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน ประจำปีที่ 2 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2564 ประกอบด้วยบทความจำนวน 8 บทความ ซึ่งเป็นบทความวิจัย จำนวน 7 บทความ ได้แก่ 1) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในเทศบาลเมืองศิลา จังหวัดขอนแก่น 2) สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 3) สมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา 4) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ 5) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักปลัดเทศบาลเทศบาลเมืองหนองคาย 6) ความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดศิวาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 7) ความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และบทความวิชาการ จำนวน 1 บทความ ได้แก่ 1) ตรีกายตามคติความเชื่อในพระพุทธศาสนามหายาน

ทางวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน ยินดีต้อนรับบรรดานักวิชาการ และนิสิตนักศึกษา ที่ต้องการนำเสนอผลงานทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นบทความวิจัย บทความวิชาการ หรือบทความทวิภาคีหนังสือ ซึ่งหัวข้อเรื่องและประเด็นนำเสนอเกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และอื่น ๆ และขอให้ศึกษารูปแบบการเขียนจากท้ายวารสารแต่ละฉบับ ซึ่งสามารถส่งในระบบออนไลน์ได้ที่ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/hsjs> กองบรรณาธิการยินดีและพร้อมรับต้นฉบับเป็นอย่างมาก

ในสุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านทุกท่านที่ได้ให้คำติชมและให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงการดำเนินการจัดทำวารสารมาโดยตลอด โดยกองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นกับการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้ดียิ่งขึ้นไป

ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ
บรรณาธิการ

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร
ภายในเทศบาลเมืองศิลา จังหวัดขอนแก่น

Guidelines for the Development of Competency to enhance Performance of
Personnel in the Municipality of Sila, Khon Kaen Province

ศิริพร ตาตะมิ

Siriporn Tatami1

สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร

Competencies in Academic Administration of Teachers of Wat Udomrangsee School
under The Bangkok Metropolitan Administration

วิไลรัตน์ วัฒนไวฑูรย์ชัย

Wilairat Wattanawaitunechai9

สมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา
โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

Administrative competencies in general administration of educational personnel.
Ban Don Yai School, Kong District, Nakhon Ratchasima Province

อภิสิทธิ์ ฤทธิแสง และในตะวัน กำหอม

Aphisit Litthisaeng and Naitawan Kumhom.....17

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
ของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

Participation in general administration on building care and environment of
teachers and educational personnel at Ban Sakham School, Nong Ki District,
Buriram Province.

ปฏิภาณพล อุตสาหรัพย์ และ ในตะวัน กำหอม

Patiphanphon Otsaharam and Naitawan Kumhom.....27

<p>แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองหนองคาย</p> <p>Guidelines for the Development of Competency of Personnel of Office of the Municipal Clerk, Nong Khai Municipality</p> <p>จิราภรณ์ พงษ์วาปี</p> <p>Jiraporn Pongwapee.....35</p>	35
<p>ความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดศิวาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1</p> <p>The opinion in academic administration the teaching Management of Educational Personnel in Wat Siwaram School Under the Office of Ayutthaya Primary Educational Service Area 1</p> <p>เพิ่มศักดิ์ จำลอง</p> <p>Permsak Jumlong.....43</p>	43
<p>ความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากร ทางการศึกษาโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร</p> <p>Opinions on academic administration in teaching and learning management of teachers and government personnel Wat Pho Chae School (Malirat Bamrung), Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office</p> <p>กฤษณพงศ์ บุญเฉย</p> <p>Grisanapong Boonchai.....52</p>	52
<p>ตริภายตามคติความเชื่อในพระพุทธศาสนาหายาน</p> <p>Trikāya Belief in Mahāyāna Buddhism</p> <p>พระศุภวัฒน์ สุขวฑฒโน (เกตุกระตึก)</p> <p>Phra Supawat Sukkhawattano (ketkatuk)62</p>	62
<p>หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ.....69</p>	69

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร
ภายในเทศบาลเมืองศิลา จังหวัดขอนแก่น

Guidelines for the Development of Competency to enhance
Performance of Personnel in the Municipality of Sila, Khon Kaen Province

ศิริพร ตาตะมิ

Siriporn Tatami

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Humanities and Social Science, Khon Kaen University

Corresponding Author, E-mail: siriporn_tatami@kkumail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากร และเพื่อศึกษาแนวทางเพื่อพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรภายในเทศบาลเมืองศิลา จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามจัดเก็บรวบรวมข้อมูลของบุคลากรภายในเทศบาลเมืองศิลา จำนวน 145 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 132 คนคิดเป็นร้อยละ 91.03 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) บุคลากรภายในเทศบาลเมืองศิลา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.67 อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.64 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.55 มีสถานภาพการรับราชการ พนักงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 54.55 มีสถานภาพการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 78.79 รองลงมาหัวหน้ากลุ่มงาน คิดเป็นร้อยละ 18.18 ส่วนน้อยที่สุดอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.52 มีลักษณะงานที่ปฏิบัติ คือ งานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 43.94 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.76 2) สมรรถนะ 10 ด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุมและจัดการสถานการณ์อย่างสร้างสรรค์ ด้านการให้ความรู้และการสร้างสัมพันธ์ ด้านความละเอียดรอบคอบและความถูกต้องของงาน ด้านการแก้ไขปัญหาแบบมีอาชีพ ด้านการสั่งสมความรู้และความเชี่ยวชาญในสายงาน ด้านการยึดมั่นในหลักเกณฑ์ ด้านการวางแผนและการจัดการ ด้านการวิเคราะห์และการบูรณาการ ด้านการสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน และด้านการกำกับติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ พบว่าบุคลากรภายในเทศบาลเมืองศิลาส่งผลดีส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสมรรถนะทุกด้านอยู่ในระดับดีมากและดี 3) แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองศิลา คือ การฝึกอบรม/สัมมนา

คำสำคัญ: สมรรถนะ, แนวทาง, การพัฒนา

Abstract

This research aims to study the performance of personnel and to study guidelines for the development of competency of personnel within the Sila municipality Khon Kaen Province. It is a quantitative research. By using questionnaires to collect data of 145 personnel within Sila municipality, 132

returned questionnaires, representing 91.03 percent, were analyzed by using frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results of the research were as follows: 1) Personnel within the Sila municipality, most of them are female 66.67 percent, aged between 41-50 years, representing 38.64 percent, education at the bachelor's degree level 54.55 percent, have a status of government service 54.55 percent have a status of work as worker accounted for 78.79 percent, followed by the head of the work group accounted for 18.18 percent, the least other accounted for 1.52 percent, with the type of work performed is academic work, accounting for 43.94 percent, having a period of working 1-10 years 50.76 percent. 2) The ten competencies are in the control and management of constructive situations, education and relationship building, the prudence and correctness of the work, professional troubleshooting, accumulation of knowledge and expertise in the field of work adherence to rules, planning and management, analysis and integration, the creation of participation in all sectors, as for the supervision and regular work, it was found that most of the personnel within the Sila Municipality had the opinion that their performance in all aspects was very good and good. 3) The guideline for improving the efficiency in the performance of the personnel of Muang Sila Municipality was training / seminar.

Keyword: Competency, Guideline, Development

บทนำ

เทศบาลเมืองศีลา จังหวัดขอนแก่น เป็นเทศบาลประเภทหนึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2539 เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทเทศบาลเมือง ตั้งอยู่ในตำบลศีลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีเขตการปกครองครอบคลุม 28 หมู่บ้าน มีประชากรในปี พ.ศ. 2560 จำนวน 51,691 คน เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยที่เทศบาลเมืองศีลานั้นได้เคยเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมาก่อน ซึ่งในปัจจุบันเห็นได้ เทศบาลเมืองศีลา ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาอัตรากำลังคน 3 ปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564-2566 โดยมีโครงสร้างและระบบงานที่เหมาะสมไม่ซ้ำซ้อนกัน การกำหนดตำแหน่ง การจัดอัตรากำลังโครงสร้างให้เหมาะสมกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2562 และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และเพื่อให้คณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัดขอนแก่น (ก.ท.จ.ขอนแก่น) ตรวจสอบการกำหนดตำแหน่งและการใช้ตำแหน่งพนักงานเทศบาลให้เหมาะสม ทั้งยังใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวางแผนการใช้อัตรากำลัง การพัฒนาบุคลากรของเทศบาลเมืองศีลาให้เหมาะสมต่อไป อย่างไรก็ตามเทศบาลเมืองศีลานั้นได้มีการบริหารจัดการที่จะทำให้องค์กรภาครัฐมั่นคงได้นั้นจะต้องมีปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ หรือที่เรียกว่า ทรัพยากรการบริหารจัดการ (administration resources) ก็คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า “4 M” ปัจจัยทั้ง 4 ประการ นับว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานทั้งนี้เพราะว่าการบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือว่าภาคเอกชนก็ตาม จำเป็นต้องอาศัย คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการองค์การเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ หากพิจารณาเปรียบเทียบทั้ง 4 ปัจจัย ปัจจัยที่สำคัญที่สุด ได้แก่ คน (Man) (กิตติ มิลาเอียง, 2559: 131; กัญยรัตน์ จันทร์สว่าง และสุภาวดี พรหมบุตร, 2562: 211)

สภาพปัญหาในการบริหารงานบุคคลนั้นเป็นฝ่ายงานที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานบุคลากรทั้งหมดของเทศบาลเมืองศีลา ซึ่งจากการศึกษาปัญหาด้านสมรรถนะที่ทำให้องค์กรขับเคลื่อนการปฏิบัติงานได้อย่างไม่เต็มที่มีนัย ได้แก่ 1) การที่บุคลากร

ไม่ได้รับการพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ สมรรถนะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายร้อยละ 2) แผนการปฏิบัติงานแบบเดิมเกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน และ 3) ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น (เทศบาลเมืองศีลา, 2563) ซึ่งนั่นอาจจะเกิดจากที่บุคลากรไม่มีทักษะมากเพียงพอต่อการดำเนินงานให้ตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังด้วยที่บุคลากรนั้นไม่ได้มีส่วนร่วมในบางกิจกรรมของกระบวนการพัฒนาศักยภาพ สมรรถนะ รวมถึงช่วยแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันการพัฒนาบุคลากรก็ส่งผลหรือเปิดโอกาสให้บุคลากรนั้นมีความก้าวหน้าในการทำงาน รวมถึงมีศักยภาพสูงขึ้น ดังนั้นต้องแสวงหากลยุทธ์ที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมภายในองค์กรให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด แนวทางสำหรับดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการดำเนินการอย่างเป็นระบบในการวิเคราะห์ และวิเคราะห์เกี่ยวกับอุปสงค์ และอุปทานกำลังคน เพื่อที่จะบริหารงานบุคคลให้ไปสู่การกำหนดวิธีการที่จะทำได้กำลังคนที่มีความรู้ความสามารถอย่างเพียงพอ เพื่อที่จะสามารถหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คนหรือบุคลากร คือ ปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจการ ไม่ว่าจะป็นหน่วยงานของภาครัฐบาลหรือภาคธุรกิจเอกชน ความเจริญก้าวหน้าหรือความล้มเหลวของกิจการขึ้นอยู่กับบุคลากรเป็นสำคัญ แม้กิจการนั้นมีส่วนประกอบในด้านอื่นๆ สมบูรณ์ เช่น มีเงินทุน มีเครื่องจักร เครื่องมือที่ทันสมัย มีโอกาสที่ดี แต่หากไม่มีบุคลากรที่ดี มีความสามารถและความรับผิดชอบต่อหน้าที่แล้วกิจการนั้น ก็ไม่สามารถดำเนินไปสู่ความสำเร็จได้ ดังนั้นการที่บุคลากรจะทำงานได้ดีขึ้นอยู่กับหน่วยงานจะให้การสนับสนุน ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้สามารถนำความรู้ความสามารถ และศักยภาพที่มีอยู่ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานได้มากน้อยเพียงใด

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญคือการพัฒนาท้องถิ่นในเขตพื้นที่ของตนให้เกิดความเจริญก้าวหน้า และสามารถที่จะแก้ปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการที่จะบริหารจัดการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้นจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นให้มี ความรู้ความสามารถ โดยแนวทางการพัฒนาทักษะ และสมรรถนะของบุคลากรที่พร้อมจะรับนวัตกรรมใหม่ๆ โดยโครงสร้างขององค์การแห่งการ เรียนรู้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาสมรรถนะและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งรวมทั้งการจัดสวัสดิการเพื่อที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากร การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันและอนาคตนั้นจะต้องเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญในการสร้างกลยุทธ์ร่วมกับหน่วยงาน สิ่งสำคัญของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คือ วิสัยทัศน์ในการบริหารงานและการบริหารคน ซึ่งผู้บริหารจำเป็นจะต้องร่วมกันสร้างให้เกิดขึ้นภายในองค์กร อย่างไรก็ตามการดำเนินกิจกรรมใดๆ ในองค์กรย่อมต้องอาศัยบุคลากรในองค์กรที่มีความรู้ความสามารถพร้อมในการขับเคลื่อนภารกิจให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นไปตามนโยบายและวิสัยทัศน์ (สุนทรชัย ขอบยศ, 2555: 1)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในเทศบาลเมืองศีลา จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นฝ่ายงานที่ทำหน้าที่ที่สำคัญในการที่จะเสริมสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในเทศบาลเมืองศีลา จังหวัดขอนแก่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการค้นหาแนวทางพัฒนาสมรรถนะในการเพิ่มทักษะ ความรู้ ความสามารถให้กับบุคลากรในการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้วิจัยต้องการที่จะค้นหาแนวทางพัฒนาสมรรถนะงานบุคคลเพื่อที่จะสามารถบริหารงานบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพ และยังช่วยเพิ่มผลผลิตในการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ที่ได้รับอย่างมีประสิทธิภาพและเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ใช้เทคนิคต่างๆ ในการที่จะควบคุมดูแลในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของบุคลากรในการปฏิบัติงานเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานเทศบาล พนักงานจ้างตามภารกิจ บุคลากรภายในเทศบาลเมืองศิลา จังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งหมด 227 คน ซึ่งสังกัดอยู่ใน 5 ส่วนราชการ

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรระดับปฏิบัติการในเทศบาลเมืองศิลา จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย พนักงานเทศบาล พนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน 145 คน โดยดำเนินการกำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 5% ดังนั้นจากการคำนวณด้วยสูตรดังกล่าว พบว่า ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 145 คน คำนวณสัดส่วนตัวอย่างตามจำนวนประชากรมากน้อยในแต่ละประเภท สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) โดยคำนึงถึงสัดส่วนของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลเมืองศิลา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้เลือกเติมเครื่องหมาย (✓) หน้ากลุ่มข้อความที่กำหนดให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริง ซึ่งคำถามประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการรับราชการ สถานภาพการปฏิบัติงาน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองศิลา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับสมรรถนะการปฏิบัติงานบุคลากรภายในเทศบาลเมืองศิลา จังหวัดขอนแก่น พิจารณาจากองค์ประกอบทางด้านสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร จำนวน 10 ด้าน 29 ข้อ

ส่วนที่ 4 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้ด้วยการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบโครงสร้าง (Structure) เนื้อหา (Content) และถ้อยคำภาษา (Wording) ปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะและเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – objective Congruence/IOC) ได้ค่า 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการรับราชการ สถานภาพการปฏิบัติงาน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

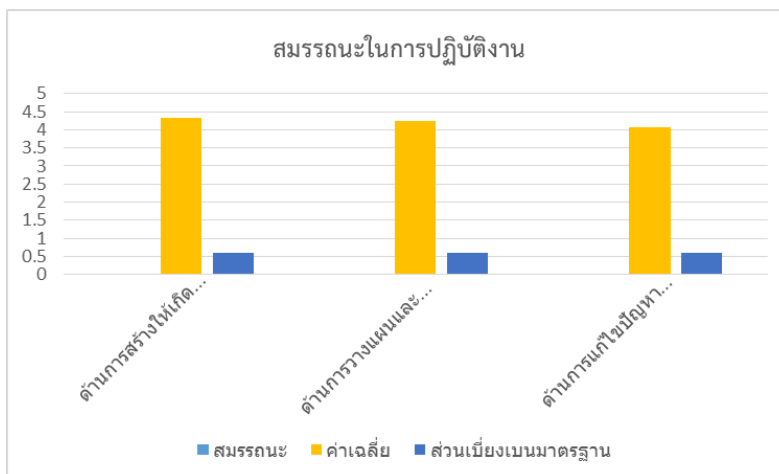
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แนวทางการพัฒนาสมรรถนะ และข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

3. การวิเคราะห์สมรรถนะทั้งโดยรวม รายด้าน และรายข้อ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

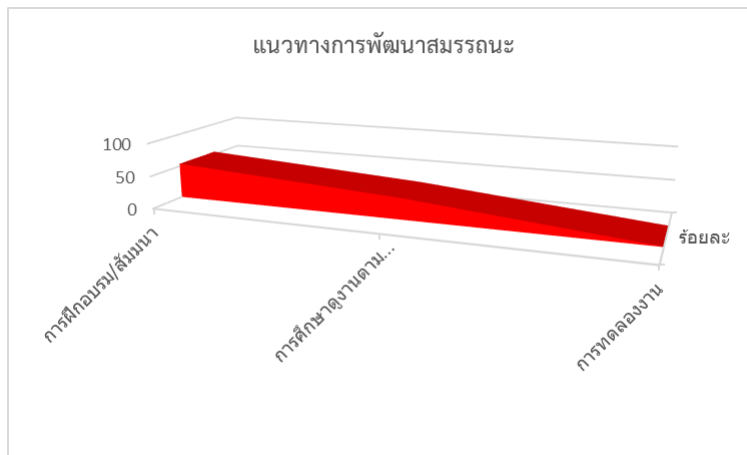
1. บุคลากรภายในเทศบาลเมืองศีลาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.67 อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.64 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.55 มีสถานภาพการรับราชการ พนักงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 54.55 มีสถานภาพการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 78.79 มีลักษณะงานที่ปฏิบัติ คือ งานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 43.94 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.76

2. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในเทศบาลเมืองศีลา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุมและจัดการสถานการณ์อย่างสร้างสรรค์ ด้านการให้ความรู้และการสร้างสัมพันธ์ ด้านความละเอียดรอบคอบและความถูกต้องของงาน ด้านการแก้ไขปัญหาแบบมืออาชีพ ด้านการสั่งสมความรู้และความเชี่ยวชาญในสายงาน ด้านการยึดมั่นในหลักเกณฑ์ ด้านการวางแผนและการจัดการ ด้านการวิเคราะห์และการบูรณาการ ด้านการสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน และด้านการกำกับติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสมรรถนะสูงสุด คือ ด้านการสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน (ค่าเฉลี่ย 4.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61) รองลงมา ด้านการวางแผนและการจัดการ (ค่าเฉลี่ย 4.24 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) และน้อยที่สุด ด้านการแก้ไขปัญหาแบบมืออาชีพ (ค่าเฉลี่ย 4.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59) สรุปดังภาพแผนที่ 1



แผนภาพที่ 1 สมรรถนะในการปฏิบัติงาน

3. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองศีลา พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่เหมาะสมกับลักษณะงาน คือ การฝึกอบรม/สัมมนา คิดเป็นร้อยละ 53.79 รองลงมาการศึกษาตามลักษณะงาน คิดเป็นร้อยละ 32.58 และน้อยที่สุด การทดลองงาน คิดเป็นร้อยละ 0.76 สำหรับสมรรถนะที่ควรเพิ่มเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือ การเรียนรู้และการจัดการสถานการณ์อย่างสร้างสรรค์ ทักษะการปฏิบัติงาน และความรู้เฉพาะตำแหน่งสรุปดังภาพแผนที่ 2



แผนภาพที่ 2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในเทศบาลเมืองศิลา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสมรรถนะสูงสุด คือ ด้านการสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน (ค่าเฉลี่ย 4.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารระดับสูงสนับสนุนการทำกิจกรรมร่วมกันและ วางแผนการดำเนินการที่ชัดเจน สามารถตอบสนองต่อนโยบาย รองลงมา ด้านการวางแผนและการจัดการ (ค่าเฉลี่ย 4.24 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) เป็นผลมาจากบุคลากรได้รับการพัฒนาทักษะการวางแผนอย่างสม่ำเสมอ และน้อยที่สุด ด้านการแก้ไขปัญหาแบบมืออาชีพ (ค่าเฉลี่ย 4.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59) เนื่องจากปัญหามีผลกระทบต่อระดับบุคคลและองค์กรทำให้บุคลากรที่ทำหน้าที่การตัดสินใจต้องอาศัยระยะเวลาและข้อมูล การพิจารณาสถานการณ์และปัญหาอย่างถี่ถ้วนทำให้เกิดข้อจำกัดในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับ คีตะภาค วิรัตน์ และอนันต์ มณีรัตน์ (2563: 151) ที่ระบุว่าสมรรถนะที่เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือ การเรียนรู้และการจัดการสถานการณ์อย่างสร้างสรรค์ ทักษะการปฏิบัติงาน และความรู้เฉพาะตำแหน่ง สอดคล้องกับ คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่ได้ทำการกำหนดสมรรถนะประจำสายงานของบุคลากรส่วนท้องถิ่นไว้ ซึ่งสามารถนำมากำหนดเป็นแบบประเมินช่องว่างสมรรถนะได้ดังนี้ การคิดวิเคราะห์ การค้นหาและจัดการฐานข้อมูล การแก้ไขปัญหาแบบมืออาชีพ ศิลปะการโน้มน้าวใจ การให้ความรู้และการสร้างสัมพันธ์ การแก้ปัญหาและดำเนินการเชิงรุก การบริหารความเสี่ยง การบริหารทรัพยากร การวางแผนและการจัดการ การวิเคราะห์และบูรณาการ ความละเอียดและถูกต้องของงาน การยึดมั่นในหลักเกณฑ์ การสร้างการมีส่วนร่วม ความคิดสร้างสรรค์ การมุ่งความปลอดภัยและระมัดภัย การกำกับติดตามความรู้ ขำนาญในสายอาชีพ ควบคุมจัดการสถานการณ์ จิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ความเข้าใจในพื้นที่และการเมืองท้องถิ่น สร้างสรรค์ประโยชน์ของท้องถิ่น เข้าใจผู้อื่นและตอบสนองอย่างสร้างสรรค์

2. บุคลากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่เหมาะสมกับลักษณะงาน คือ การฝึกอบรม/สัมมนา ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบริหารงาน โครงสร้าง อำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับ กฎหมายน อินทวาท (2556: 5) ที่ได้กล่าวถึงรูปแบบไว้ว่า ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรนั้น จำเป็นต้องศึกษารูปแบบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ขององค์กรเนื่องจากรูปแบบการพัฒนาย่อมแตกต่างกันตามปัญหาที่เกิดขึ้นของแต่ละองค์กรและแต่ละความต้องการของบุคคลที่จะพัฒนาตนเอง ฉะนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development: HRD) จึงเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีคุณค่ายิ่งขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม การสัมมนาการศึกษาระยะ

สั้น ระยะยาวและการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาตนเองเพื่อปรับปรุงทีมและประสิทธิผลขององค์กร การพัฒนาทรัพยากรบุคคล ไม่ใช่ผลรวมของกิจกรรมแต่เป็นการใช้ประโยชน์ทั้งหมดเพื่อการพัฒนาให้เกิดความสำเร็จในระดับที่สูงขึ้นของแต่ละคนและก่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์กร

ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรจึงเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่องค์กรส่งเสริมให้บุคลากรที่อยู่ในองค์กรได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นโดยวิธีการต่าง ๆ เมื่อบุคลากรในองค์กรมีการพัฒนาที่ดีมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด และสภาพการทำงานที่ดี คุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานให้ดีขึ้น แนวทางการพัฒนาบุคลากรมีวิธีการต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม การสอนงาน การศึกษา หรือการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ ตลอดจนพัฒนาความรู้สึกรักงานที่ดีต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานที่ปฏิบัติบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ของตนเอง และความก้าวหน้าขององค์กรสอดคล้องกับนิภาพรรณ เจนสันติกุล (2559: 116) ที่ระบุว่าการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรควรพิจารณาความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดที่องค์กรกำหนดขึ้นและควรให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาในตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ และสอดคล้องกับผลงานวิจัย ชาริณี อภัยโรจน์ (2554: 59) ได้การศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาศมรรถนะหลักเพื่อการพัฒนา บุคลากร: กรณีศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาลัทยมหิดล วิทยาเขตศาลายา ได้อธิบายถึงแนวทางการพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสมตามช่องว่างของสมรรถนะหลักด้านการวางแผนด้วยการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาความคิดเชิงวิเคราะห์ หลักสูตรการสร้างบุคลากรที่มีศักดิ์ศรีและจริยธรรมที่พึงประสงค์ และหลักสูตรการสร้างสรรคความคิดเชิงนวัตกรรม ซึ่งปัจจัยที่มีผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การทำตัวให้เป็นคนงานที่ดี การรักษามารยาทและระเบียบในที่ ทำงาน การสร้างบรรยากาศสดใสในที่ทำงาน การสร้างสัมพันธภาพที่ดี และการสื่อสารในองค์กรหรือในการทำงาน บุคลากรภายในองค์กรจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพ การสื่อสารในองค์กรนั้นประกอบด้วยบุคคลหลายระดับ การสื่อสารในองค์กรมีอยู่ 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับผู้บังคับบัญชา หรือการสื่อสารจากบุคลากรระดับต่าง ๆ ไปยังผู้บังคับบัญชา หรือที่เรียกว่าการสื่อสารในแนวดิ่ง เป็นการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็น หรือสภาพปัญหาต่างในการทำงานไปสู่ผู้บริหาร และมักจะเป็นการสื่อสารสองทางเพราะ ผู้บริหารมักจะสื่อสารตอบกลับเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา 2) ระดับผู้ใต้บังคับบัญชา หรือการสื่อสารจากผู้บังคับบัญชาไปยังบุคลากรระดับต่าง ๆ หรือที่เรียกว่าการสื่อสารในแนวตั้ง มักอยู่ในรูปแบบของการสั่งงาน การกำกับดูแล การออกนโยบายสู่ บุคลากรในระดับปฏิบัติงาน และปัญหาที่มักพบด้วยเสมอก็คือมักจะเป็นการสื่อสารทางเดียว 3) ผู้ร่วมงานระดับเดียวกัน หรือการสื่อสารในแนวนอน เป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นระหว่าง บุคลากรในระดับเดียวกัน มักเรียกว่า การสื่อสารแบบคู่ขนานหรือการสื่อสารในระดับเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเพื่อช่วยสนับสนุน และเพื่อลดภาระงานธุรการต่างๆ ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านวิชาการ รวมไปถึงการจัดการระบบการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ
2. ควรเพิ่มจำนวนของบุคลากรสายสนับสนุน เพื่อที่จะทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากรมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น
3. ควรพัฒนาด้านการพัฒนาสมรรถนะองค์กร โดยการส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมตามตำแหน่งและสายงาน เพื่อที่จะทำให้เกิดการเพิ่มพูนทางทักษะความคิด ความรู้ และความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
4. ควรมีการจัดอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะด้านการบริหารงานอย่างเป็นมืออาชีพ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม เป็นต้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะและเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิภาพรรณ เจนสันติกุล อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่มีความกรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขของข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง และขอขอบพระคุณนางภรณ์ช กาลมิตร หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ นางนฤมล ศิริศรีเพ็ชร์ นักรัพยากรบุคคลชำนาญการ และนางสาววิลาลิณี สาลีบุตร ผู้ช่วยเจ้าพนักงานงานการเจ้าหน้าที่ ที่ได้อนุเคราะห์ในการฝึกปฏิบัติสหกิจศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์ และคอยให้คำแนะนำ สั่งสอนในการปฏิบัติงานให้อย่างเต็มที่

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาณ อินทว้าง. (2556). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของผู้บริหารระดับคณะวิชาในมหาวิทยาลัยเอกชน. *วารสารวิชาการราชภัฏตะวันตก*. 7 (2), 5-17.
- กันยารัตน์ จันทรสว่าง และสุภาวดี พรหมบุตร. (2562). ทุมนุชย์กับการเปลี่ยนแปลง: กระบวนทัศน์ใหม่ของการบริหารทรัพยากรมนุษย์. *วารสารวิทยาการจัดการ*. 6 (2), 209-222.
- กิตติ มิลาเอียง. (2559). การสรรหาและคัดเลือกทรัพยากรมนุษย์ในองค์การภาครัฐยุคใหม่. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. 8 (1), 131-152.
- คีตะภาค วิรัตน์ และอนันต์ มณีรัตน์. (2563). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานพนักงานส่วนท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 11 (1), 151-160.
- เทศบาลเมืองศิลา. (2563). *แผนพัฒนาบุคลากร (ประจำปีงบประมาณ 2564-2566)*. ขอนแก่น: เทศบาลเมืองศิลา.
- ธาริณี อภัยโรจน์. (2554). การศึกษาสมรรถนะหลักเพื่อการพัฒนา บุคลากร: กรณีศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาลัษมิทลวิทยาเขตศาลายา. *วารสารวิทยบริการ*. 22 (1), 59-72.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2559). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 35 (6), 116-126.
- สุนทรชัย ขอบยศ. (2555). เทศบาลตำบล: ผลกระทบภายหลังการเปลี่ยนแปลงฐานะ. *วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน*. 19 (1), 1-39.
- Yamane, T. (1967). *Taro Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper & Row.

สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี

สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

Competencies in Academic Administration of Teachers of Wat Udomrangsee School under The Bangkok Metropolitan Administration

วิไลรัตน์ วัฒนไวฑูรย์ชัย

Wilairat Wattanawaitunechai

ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ (คศ.2)

Professional Level Teachers (K 2 Teachers)

โรงเรียนวัดอุดมรังสี สำนักงานเขตหนองแขม

Wat Udomrangsee School Nongkhaem District Office

Corresponding Author, E-mail: Wila8866@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะในการบริหารงานวิชาการและเพื่อนำผลการศึกษาเสนอผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับเป็นแนวทางในการส่งเสริมปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 30 - 40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะในการบริหารงานวิชาการ อันดับที่ 1 คือ ด้านการพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการนิเทศการศึกษา

คำสำคัญ : สมรรถนะ; การบริหารงาน; วิชาการ

Abstract

The objective of this study was to study the competencies in academic administration. To present the results of the study to the school administrators as a guideline for promoting, improving, correcting and developing academic administration of teachers of Wat

Udomrangsee School under The Bangkok Metropolitan Administration in 4 areas: curriculum development educational supervision, internal quality assurance system development and educational standards, and development and using of technology for education classified by the personal factors of the respondents were gender, age, education level, and work experience. The population were in education 150 teachers in Wat Udomrangsee School under The Bangkok Metropolitan Administration. The study instrument was a questionnaire. The statistics used in data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that most of the respondents were female, aged 30-40 years, had a bachelor's degree, and have less than 10 years of work experience. Competencies in academic administration of teachers of Wat Udomrangsee School under The Bangkok Metropolitan Administration, as a whole, was found at a high level. [When considering each aspect, it was found that the first aspect was internal quality assurance system development and educational standards, followed by curriculum development, development and using of technology for education, and the last aspect is education supervision.]

Keyword : Competency; Administration; Academic

บทนำ

ประเทศไทยจึงได้ปรับใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2551-2555 ขึ้นเพื่อมุ่งเน้นประโยชน์สุขของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ พัฒนาขีดสมรรถนะสามารถเรียนรู้ ปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและยึดมั่นในหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาล สอดคล้องกับการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 เพื่อปรับปรุงระบบราชการของไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่กำหนดใน มาตรา 34 ว่า “การจัดระเบียบข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายนี้ต้องเป็นไปเพื่อผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพและความคุ้มค่าโดยให้ข้าราชการปฏิบัติราชการอย่างมีคุณภาพ คุณธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี” สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) ในฐานะองค์กรหลักในการบริหารงานบุคคลข้าราชการพลเรือน จึงได้ปรับเปลี่ยนระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลในภาครัฐ โดยได้นำแนวคิด “ระบบสมรรถนะ” ซึ่งกำหนดขึ้นตามทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) โดยแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 3 ระดับ คือ ความรู้ ทักษะ และสมรรถนะ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้กำหนดนิยามของสมรรถนะว่า “คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้/ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร” ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะหลัก สมรรถนะทางการบริหาร และสมรรถนะเฉพาะตามงานที่ปฏิบัติ (ดูเดือน พิงคยงกุล, 2555 : 3) กระทรวงศึกษาธิการภายใต้บริบทการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในระบบราชการเป็นองค์กรภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษาสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้ จึงมีความจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เหมาะสมในการสร้างผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพตลอดจนสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน ซึ่งระบบสมรรถนะที่ใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรจะช่วยให้เป้าหมายและภารกิจขององค์กรประสบความสำเร็จ หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการมีการใช้สมรรถนะหลัก 5 ด้านตามที่สำนักงาน ก.พ. กำหนด คือ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ 4) การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม 5) การทำงานเป็นทีม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 22-26)

ในการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ว่า “ภายในปี พ.ศ. 2556 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีศักยภาพ คุณภาพมาตรฐานและการรับรองวิชาชีพที่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ ใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรม และทันต่อการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศ” (สถาบันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2553 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และเป้าหมายภายในปี พ.ศ. 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้สภาพแวดล้อมหลักสูตรและเนื้อหา พัฒนาระบบวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า โดยกำหนดกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ใน 4 ด้าน คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่

สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนด สมรรถนะวิชาชีพครูที่จะใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของและบุคลากรทางการศึกษา คือ สมรรถนะหลัก(Core competency) เป็นสมรรถนะร่วมที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องมี และสมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency) เป็นสมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของแต่ละตำแหน่งตามสายงานครู ส่วนหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ของครูโดยใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาเลื่อนตำแหน่งหรือวิทยฐานะ การขอรับหรือต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การเลื่อนขั้นเงินเดือนและการยกย่องเชิดชูเกียรติ อีกส่วนหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ของผู้เรียน คือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและได้รับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และส่วนสุดท้ายเพื่อผลประโยชน์ของสถานศึกษา คือ การพัฒนาครู เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้โดยพัฒนาขีดความสามารถของครูให้โดดเด่นมีสมรรถนะที่อยู่ในระดับสมรรถนะสูงและสูงมากยิ่งขึ้นตามอายุการทำงาน พิจารณาจากสมรรถนะดังกล่าวข้างต้น ถ้าครูส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินสมรรถนะแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก็น่าจะดีขึ้นแต่ปัจจุบันยังพบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กไทยต่ำกว่าเกณฑ์และนับวันจะต่ำลงอีกเรื่อย ๆ ถ้าไม่ได้รับการแก้ปัญหาที่ถูกจุด (วนิดา ภูวนารักษ์, 2552 : 77)

จากนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างครูที่มีคุณภาพตามนโยบายของรัฐบาลในการที่จะพัฒนาครู เป็นคนดี มีคุณธรรม และมีวิทยฐานะสูงขึ้น (สถาบันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2553 : 15) การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้นแม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารวิชาการจะเปลี่ยนแปลงไปตามสาระสำคัญของหลักสูตรและนโยบายของหน่วยงานระดับกรม เช่น การพัฒนาเร่งรัดในการพัฒนาคุณภาพการบริหาร การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การเรียนการสอน การนิเทศและการประเมินคุณภาพภายในตลอดจนการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เป็นต้น กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนแล้วยังส่งผลต่อการบริหารการศึกษาในระดับชาติด้วย การดำเนินกิจกรรมทางวิชาการจึงต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในการบริหารงานวิชาการจึงจำเป็นต้องมีคณะครู ทีมงานหรือแม้แต่คณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการบริหารตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบ ประเมินผล ทั้งนี้เพื่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณที่มีผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 26)

จากข้างต้นที่กล่าวมา โรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร ครูขาดการวิเคราะห์ ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร จึงทำให้เมื่อนำไปใช้ยังไม่เป็นที่พึงพอใจ ด้านการนิเทศการศึกษา ครูขาดการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายจึงยังไม่มีพัฒนาไปในระดับที่พึงพอใจ ด้านการพัฒนาระบบ

ประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ครูมีภาระงานมากทั้งด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนจึงทำให้ขาดการพัฒนาและศึกษาระบบประกันคุณภาพภายใน ทำให้ผลการประเมินการเรียนการสอนมีคุณภาพต่ำ ด้านการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ครูยังขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยจึงไม่สามารถนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบันเข้ามาพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของเด็ก ด้วยเหตุผลนี้ ผู้ศึกษาในฐานะครู จึงมีความสนใจศึกษาสมรรถนะในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อนำเสนอผลการศึกษา ให้แก่ผู้บริหารได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อนำผลการศึกษาเสนอผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับเป็นแนวทางในการส่งเสริม ปรับปรุง แก้ไข งานวิชาการของครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการศึกษา โดยทำตามลำดับ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนดำเนินการ ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะในการบริหารงานวิชาการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา กรอบแนวคิดของการศึกษา ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ประชากรและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ ผู้ศึกษาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาซึ่งเป็นแบบสอบถาม นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็น จากนั้นได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการศึกษา เป็นขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการศึกษา จากการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและการจัดทำข้อเสนอแนะ จัดพิมพ์รูปเล่มและ นำเสนอวิทยาลัย เพื่อพิจารณาอนุมัติ

รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 150 คนโดยผู้ศึกษาได้กำหนดให้เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นโดยกำหนดจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา กรอบแนวคิดของการศึกษา มากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ (Check List) โดยมีคำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่กำหนดไว้ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยแต่ละข้อเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่อง ที่มีคำตอบให้เลือกแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม, 2557 : 28)

คะแนน 5 หมายถึง สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษานำผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้านสถิติ

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลสมรรถนะในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ของเบสต์ (Best, 1977, 147 อ้างอิงใน ในตะวัน กำหอม, 2557 : 28-29)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายความว่า สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายความว่า สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายความว่า สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายความว่า สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายความว่า สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 30-40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและมีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปีขึ้นไป

สมรรถนะในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการนิเทศการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ การปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนรองลงมา คือ การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร การบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ การวิเคราะห์หลักสูตรโรงเรียน และอันดับสุดท้าย คือ การนำหลักสูตรโรงเรียนไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ การจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ รองลงมา คือ การพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย การประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศ และอันดับสุดท้าย คือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดระบบการนิเทศศึกษากับโรงเรียนอื่น

3. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ การดำเนินงานพัฒนางานตามแผน ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายใน รองลงมา คือ การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดโครงสร้างองค์กรภายในโรงเรียนเพื่อรับรองการประกันคุณภาพในสถานศึกษา การประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และอันดับสุดท้าย คือ การกำหนดเกณฑ์ประเมินและเป้าหมายความสำเร็จของโรงเรียน

4. ด้านการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รองลงมา คือ การจัดหาสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน การศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรม การเรียนการสอน และอันดับสุดท้าย คือ การประสานกับบุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการผลิตจัดหา พัฒนา การใช้สื่อ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสมรรถนะในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ การปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนรองลงมา คือ การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร การบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ การวิเคราะห์หลักสูตรโรงเรียน และอันดับสุดท้าย คือ การนำหลักสูตรโรงเรียนไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับการศึกษาของแสงระวี แสงเดช (2559 : 41-42) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนแหลมนกแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 คือ การเรียนรู้สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์และเป็นแรงจูงใจต่อผู้เรียน รองลงมา คือ หลักสูตรสามารถเชื่อมโยงบูรณาการตามกลุ่มสาระต่างๆ ได้ รองลงมา คือ ครูผู้สอนเลือกหลักสูตรการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ และมีความละเอียดอ่อน และอันดับสุดท้าย คือ มีการเก็บความรู้ในลักษณะของภาพ เสียงและตัวอักษรในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถใช้เป็นแหล่งศึกษาความรู้วัสดุที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน

2. ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ การจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ รองลงมา คือ การพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย การประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศ และอันดับสุดท้าย คือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดระบบการนิเทศศึกษากับโรงเรียนอื่น สอดคล้องกับการศึกษาของมร.พรณ บัญคงมา (2557: 64-66) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเต็มรักศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษา พบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 สถานศึกษามีการคัดเลือกบุคลากรในการนิเทศ รองลงมา คือ สถานศึกษามีการสั่งการให้มีการนิเทศการศึกษา และลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษามีการวางแผนการนิเทศการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการนิเทศ

3. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ การดำเนินงานพัฒนางานตามแผน ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายใน รองลงมา คือ การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดโครงสร้างองค์กรภายในโรงเรียน เพื่อรับรองการประกันคุณภาพในสถานศึกษา การประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และอันดับสุดท้าย คือ การกำหนดเกณฑ์ประเมินและเป้าหมายความสำเร็จของโรงเรียน สอดคล้องกับการศึกษา ทิพย์รัตน์ ชมภูแสง (2550 : 98-100) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษา พบว่า งานประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษาจากการประเมินของคณะกรรมการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอกสถานศึกษา

4. ด้านการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รองลงมา คือ การจัดหาสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน การศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรม การเรียนการสอน และอันดับสุดท้าย คือ การประสานกับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการผลิตจัดหา พัฒนาการใช้สื่อ สอดคล้องกับการศึกษาของ สายหยุด ประกีกะ (2552 : 263-266) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 6 ผลการศึกษา พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและพัฒนางานวิชาการ รองลงมา คือ ส่งเสริมให้ครูผลิต และพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมบูรณาการที่มีการนำหลักสูตรโรงเรียนไปสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ด้านการนิเทศการศึกษา โรงเรียนควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดระบบการนิเทศศึกษากับโรงเรียนอื่น
3. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนควรจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4. ด้านการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โรงเรียนควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนในทุกรายวิชา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ดุจเดือน พิงคยงกุล. (2555). **การพัฒนาบุคลากรตามกรอบสมรรถนะหลักของศูนย์อนามัยที่ 10 เชียงใหม่**. ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิพย์รัตน์ ชมภูแสง. (2550). **การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ในตะวัน กำหอม. (2557). **การวิจัยการบริหารการศึกษา**. โรงพิมพ์ทีคอม มหาสารคาม.
- วนิดา ภูวนารถนุรักษ์. (2552). **สมรรถนะครูไทย**. สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. โครงการพัฒนาสมรรถนะของครูตามระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สายหยุด ประกิตะ. (2552). **การศึกษาสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือการประเมินสมรรถนะครู**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์อำนวยการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- แสงระวี แสงเดช. (2559). **ความพึงพอใจในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนแหลมนกแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิษฐ์ เขต 1**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยทองสุข.
- อมรพรรณ บุญงมา. (2557). **การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเต็มรักศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยทองสุข.

สมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา
โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกอง จังหวัดนครราชสีมา
Administrative competencies in general administration
of educational personnel. Ban Don Yai School,
Kong District, Nakhon Ratchasima Province

อภิสิทธิ์ ฤทธิแสง และในตะวัน กำหอม
Aphisit Litthisaeng and Naitawan Kumhom
วิทยาลัยทองสุข
Thungsook College
Corresponding Author, E-mail: pop64821@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา และนำผลจากการศึกษาเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกอง จังหวัดนครราชสีมา ศึกษาในขอบเขตเนื้อหา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์การศึกษางานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกอง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 40 ปี ขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและมีประสบการณ์ทำงาน 5 – 10 ปี สมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกอง จังหวัดนครราชสีมาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน อันดับที่ 1 คือ ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

คำสำคัญ : สมรรถนะเชิงบริหาร; การบริหารงานทั่วไป

Abstract

This study aims to investigate the competencies in general administration of educational personnels and to present the results to the executives as a guideline for improving the competencies of general administration for educational personnels at Baan Don Yai school, Kong District , Nakhon Ratchasima Province. This study investigated 3 aspects which were the mobilization of educational resources, Public relation for education, and the relation between the school and the community that classified by the personal factors; sex, age, education level, and work experienced.

The sample of this study was 35 educational personnels of Baan Don Yai school, Kong District , Nakhon Ratchasima Province. The instrument was a questionnaire. Percentage, Average and Standard Deviation were used for data analysis.

Most of the sample were female, aged 40 years old and over, graduated with bachelor's degree, and work experienced between 5-10 years. The result indicated that the administrative competencies in general administration of educational personnels were in high level, classified by each aspect at a high level , the first rank was the public relations for education, and followed by educational resource mobilization. And the last place was the relation between the school and the community

Keywords: competencies administration; general administration

บทนำ

การจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ เพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการบริหาร หน้าที่นั้น ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบัน จะต้องเป็นผู้นำและปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างมืออาชีพ ตลอดจนมุ่งทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ความสำเร็จของโรงเรียนซึ่งเป็นองค์กรขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านบุคคลเป็นหลัก หากผู้บริหารโรงเรียนมีคุณลักษณะผู้นำที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมแล้วโอกาสที่จะประสบความสำเร็จก็สูงขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงเปรียบเสมือนหัวใจของสถานศึกษา (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2551) ดังนั้นการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการบริหารการศึกษา คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วยเป็นอย่างมาก ถ้าผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดีและเหมาะสมในด้านบุคลิกภาพ มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม มีความเป็นผู้นำ ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ถ้าอยู่ในตัวผู้บริหารสถานศึกษาใด หากถ้าสอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมงาน มีความคาดหวังว่าการบริหารในสถานศึกษาจะได้รับความร่วมมือจากคณะครูทุกคน ทำให้การบริหารในองค์กรประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิผลได้ หากสถานศึกษาใดมีผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของผู้ร่วมงานย่อมก่อให้เกิดการทำลายขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษานั้น ๆ (อำไพ อุ่นศิริ, 2557)

หากแต่ผู้บริหารนั้นจำเป็นต้องเข้าใจทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 16-21) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

สาระวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ สาระวิชาหลัก ประกอบด้วย ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โดยวิชาแกน

หลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ หรือหัวข้อ สำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุก วิชาแกนหลัก ดังนี้ 1. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโลก ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี ความรู้ด้านสุขภาพความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม 2. ทักษะด้านการเรียนรู้ และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความ ริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ 3. ทักษะด้าน สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึง ต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ดังนี้ ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ ความรู้ด้านเทคโนโลยี 4. ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและ ทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญดังต่อไปนี้ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต และความ รับผิดชอบเชื่อถือได้ ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ 5. ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้ 3R x 7C 3R คือ (อ่านออก), (เขียนได้), และ (คิดเลขเป็น) 7C ได้แก่ (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ ทักษะในการแก้ปัญหา) (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวน ทัศน์) (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการ การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลมา ตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบเป็นกระบวนการ สำคัญที่ช่วยประสาน ส่งเสริม สนับสนุน ให้บรรลุตามมาตรฐานคุณภาพเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทในการประสาน ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการทางการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งในระบบการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษา ตลอดจนการจัดให้บริการ การศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่น(สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2555 : 57)

การบริหารงานทั่วไปจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุตาม มาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวก ต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาถ้าการบริหารงานทั่วไปขาดประสิทธิภาพจะมีผลต่องานด้านอื่นขาดประสิทธิภาพตามไปด้วย จากปัญหาในด้านการบริหารจัดการต่าง ๆ ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญในเรื่องของการบริหารงานทั่วไปข้างต้นที่ได้กล่าวมา ซึ่ง ผู้วิจัยดำรงตำแหน่งครูโรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา มีความสนใจและต้องการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการ บริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะเชิงบริหารในการ บริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อนำผลจากการศึกษาเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงสมรรถนะเชิงบริหารในการ บริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่องสมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา
2. ประชากร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

เพื่อให้การศึกษามีการดำเนินงานให้เป็นไปตามระเบียบวิธีดำเนินการศึกษาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้ ผู้ศึกษาจึงกำหนดขั้นตอนการศึกษาวัว 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนการดำเนินการ

ขั้นตอนนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา ประชากรและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ

ผู้ศึกษาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาซึ่งเป็นแบบสอบถามนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและให้ข้อคิดเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการศึกษา

สรุปผล และอภิปรายผลจากการศึกษาสมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา อภิปรายผลและจัดทำรูปเล่มนำเสนอบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อพิจารณาอนุมัติ

ประชากร

ประชากร ได้แก่บุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 35 คน โดยผู้ศึกษาได้กำหนดให้เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้กำหนดจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขต การศึกษากรอบแนวคิดของการศึกษา มากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ (Operational Definition) เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา ใน 3 ด้าน คือ ด้านการระดมทรัพยากร ด้านการประชาสัมพันธ์การศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องที่มีคำตอบให้เลือก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม, 2557 : 28)

สมรรถนะเชิงบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด	มีค่าคะแนน	5	คะแนน
สมรรถนะเชิงบริหารอยู่ในระดับมาก	มีค่าคะแนน	4	คะแนน
สมรรถนะเชิงบริหารอยู่ในระดับปานกลาง	มีค่าคะแนน	3	คะแนน
สมรรถนะเชิงบริหารอยู่ในระดับน้อย	มีค่าคะแนน	2	คะแนน
สมรรถนะเชิงบริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด	มีค่าคะแนน	1	คะแนน

2. การพัฒนาเครื่องมือ นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยมีกรในการกำหนดการให้คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้าน ดังนี้

ให้คะแนน	+1	ถ้าผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้อง
ให้คะแนน	0	ถ้าผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้อง
ให้คะแนน	-1	ถ้าผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้อง

เพื่อวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ IOC (Index of Consistency) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ในตะวัน กำหอม, 2557 : 29)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC	=	ดัชนีความสอดคล้อง
$\sum R$	=	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	=	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.5 - 1.0 แสดงว่า เป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้และปรับปรุงแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 35 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมด โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปแจกให้กับบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา และชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบดูความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนประชากรกรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้า นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม จัดระเบียบข้อมูล แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแบ่งวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 สมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยสมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ตามแนวคิดของเบส (Best, 1997 : 147 : อ้างถึงใน ใน ตะวัน กำหอม, 2557 : 28)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานคือ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ศึกษาภายใต้ขอบเขตเนื้อหา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 35 คน ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N แทน จำนวนประชากร

μ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

σ แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ สมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 35 คน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน โดยแสดงเป็นจำนวนและค่าร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิงจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 รองลงมาเป็น เพศ ชายจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุ 30 - 40 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 48.57 รองลงมาอายุ 40 ปี ขึ้นไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 45.71 และน้อยที่สุดอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.71

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 82.86 รองลงมา ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.57 และเท่ากับ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.57

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีประสบการณ์ทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมา มีประสบการณ์ทำงาน 11 – 15 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 มีประสบการณ์ทำงาน 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 17.14 และน้อยที่สุดมีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.43

ตอนที่ 2 สมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิเคราะห์สมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ศึกษาในขอบเขตเนื้อหา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนผู้ศึกษาใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการศึกษาพบว่า ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.62$, $\sigma=0.26$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือโรงเรียนมีการระดมทรัพยากรมนุษย์เพื่อขอความร่วมมือในการจัดการศึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\mu=3.94$, $\sigma=0.59$) รองลงมา คือโรงเรียนกำหนดแผนการระดมทรัพยากรด้านต่างกับหน่วยงานภายนอกเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา ($\mu=3.77$, $\sigma=0.49$)โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรด้านการบริหารจัดการ กับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา ($\mu=3.66$, $\sigma=0.59$)โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในการระดมทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ($\mu=3.60$, $\sigma=0.55$) และอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในการระดมทรัพยากรทางการเงินมาใช้ในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาอย่างพอเพียง ($\mu=3.14$, $\sigma=0.44$)

ผลการศึกษาพบว่าด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.94$, $\sigma=0.44$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือโรงเรียนใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้ครูและผู้บริหารมีความใกล้ชิดกัน ($\mu=4.03$, $\sigma=0.71$) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายในการประชาสัมพันธ์การดำเนินการของหน่วยงานผ่านสื่อต่าง ๆ ของสถานศึกษา ($\mu=3.97$, $\sigma=0.45$)โรงเรียนใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นสื่อกลางสานความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน ($\mu=3.91$, $\sigma=0.66$) โรงเรียนเรียนใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพพจน์และเกียรติคุณที่ดีแก่บุคคลและหน่วยงาน ($\mu=3.91$, $\sigma=0.85$) และอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถาน ศึกษากับประชาชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ($\mu=3.89$, $\sigma=0.58$)

ผลการศึกษาพบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.59$, $\sigma=0.30$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือโรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักชุมชนในด้านของการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา ($\mu=3.91$, $\sigma=0.45$) รองลงมา คือโรงเรียนมีการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ($\mu=3.83$, $\sigma=0.62$) โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในด้านการสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ($\mu=3.46$, $\sigma=0.51$) โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานในการเผยแพร่ข้อมูลให้ชุมชนได้รับทราบ ($\mu=3.46$, $\sigma=0.51$) และอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนกำหนดให้การศึกษาเข้ามามีบทบาทในการเสริมสร้างความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ($\mu=3.06$, $\sigma=0.42$)

ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.72$, $\sigma=0.18$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน อันดับที่ 1 คือ ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ($\mu=3.94$, $\sigma=0.44$) รองลงมา คือ ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ($\mu=3.62$, $\sigma=0.26$) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ($\mu=3.59$, $\sigma=0.30$)

สรุปผลการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 35 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 40 ปี ขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและมีประสบการณ์ทำงาน 5 – 10 ปี

สมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน อันดับที่ 1 คือ ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เมื่อจำแนกผลการศึกษารายด้าน พบว่า

1. **ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรมนุษย์เพื่อขอความร่วมมือในการจัดการศึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมา คือ โรงเรียนกำหนดแผนการระดมทรัพยากรต่างกับหน่วยงานภายนอกเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรด้านการบริหารจัดการ กับหน่วยงานและองค์กรต่างๆในการจัดการศึกษา โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆในการระดมทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆในการระดมทรัพยากรทางการเงินมาใช้ในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาอย่างพอเพียง

2. **ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความใกล้ชิดกัน รองลงมา คือ โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายในการประชาสัมพันธ์การดำเนินการของหน่วยงานผ่านสื่อต่าง ๆ ของสถานศึกษาโรงเรียนใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นสื่อกลางสานความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน โรงเรียนเรียนใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพพจน์และเกียรติคุณที่ดีแก่บุคคลและหน่วยงานและอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับประชาชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. **ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือโรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักชุมชนในด้านของการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา รองลงมา คือโรงเรียนมีการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในด้านการสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานในการเผยแพร่ข้อมูลให้ชุมชนได้รับทราบและอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนกำหนดให้การศึกษาเข้ามามีบทบาทในการเสริมสร้างความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสมรรถนะเชิงบริหารในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนใหญ่ อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน อันดับที่ 1 คือ ด้านการ

ประชาสัมพันธงานการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและอันดับสุดท้าย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือโรงเรียนมีการระดมทรัพยากรมนุษย์เพื่อขอความร่วมมือในการจัดการศึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมา คือโรงเรียนกำหนดแผนการระดมทรัพยากรด้านต่างกับหน่วยงานภายนอกเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรด้านการบริหารจัดการ กับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในการระดมทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในการระดมทรัพยากรทางการเงินมาใช้ในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาอย่างพอเพียง สอดคล้องกับการศึกษาของ อภิสรา ชูปัญญา (2552 : 47-58) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นการบริหารงานทั่วไปของครูในโรงเรียนกลุ่มพัฒนาทำกิน อำเภอกระทุ่มแบน ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานสถานศึกษา รองลงมาคือ สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการด้านทรัพยากรทางการศึกษา รองลงมาคือ สถานศึกษามีการชี้แจงและชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและอันดับสุดท้าย คือสถานศึกษามีการจัดทรัพยากรทางการศึกษา อาทิเช่น บุคลากร งบประมาณ เพื่อใช้ในการพัฒนาการศึกษาอย่างพอเพียง

2. ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือโรงเรียนใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้ครูและผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกัน รองลงมา คือ โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายในการประชาสัมพันธ์การดำเนินการของหน่วยงานผ่านสื่อต่าง ๆ ของสถานศึกษาโรงเรียนใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นสื่อกลางสานความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน โรงเรียนเรียนใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพพจน์และเกียรติคุณที่ดีแก่บุคคลและหน่วยงานและอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับประชาชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับการศึกษาของ จิระศักดิ์ อินทร์หอม(2548 : 98-106) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการบริหารงานทั่วไปของครูในโรงเรียนวัดหลักสี่ราษฎร์สโมสร ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนมีการจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ ข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนแก่ชุมชน รองลงมาคือ โรงเรียนจัดให้คณะครูนักเรียนออกบำเพ็ญสาธารณประโยชน์แก่ชุมชนเป็นประจำ รองลงมา คือโรงเรียนมีการแจ้งข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางหอกระจายข่าวตามลำดับ รองลงมา คือ โรงเรียนมีการติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ์ อันดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้คณะครูเยี่ยมผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลสำคัญในชุมชนยิ่ง

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักชุมชนในด้านของการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา รองลงมา คือโรงเรียนมีการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในด้านการสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานในการเผยแพร่ข้อมูลให้ชุมชนได้รับทราบและอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนกำหนดให้การศึกษาเข้ามามีบทบาทในการเสริมสร้างความเป็นอยู่ของชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของวีระศักดิ์ ศรีอุตร (2553: 63-67) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการบริหารทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 โรงเรียนมีการนำนักเรียนไปบริการในงานประเพณีของท้องถิ่นในชุมชน รองลงมาคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนโดยรวมจัดกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รองลงมาคือ โรงเรียนมีการนำนักเรียนไปบริการในงานประเพณีท้องถิ่นต่าง ๆ รองลงมา

คือ โรงเรียนมีการจัดให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนงานด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และ
อันดับสุดท้ายโรงเรียนมีการจัดให้มีการพบปะผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันเป็นลำดับ
สุดท้าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1.1 ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา

1.1.1 โรงเรียนต้องมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในการระดม
ทรัพยากรทางการเงินมาใช้ในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

1.2.1 โรงเรียนจะต้องมีการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่าง
สถานศึกษากับประชาชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ ให้มากยิ่งขึ้นและต้องมีความสม่ำเสมอ

1.3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.3.1 โรงเรียนต้องวางแผนกำหนดให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ชัดเจน เป็น
ระบบมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จิระศักดิ์ อินทร์หอม. (2548). การศึกษาสภาพการบริหารงานทั่วไปของครูในโรงเรียนวัดหลักสี่ราษฎร์สโมสร สังกัด
องค์การบริหารส่วนสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

ในตะวัน กำหอม. (2557). การวิจัยการบริหารการศึกษา. โรงพิมพ์ ทีคอม. จังหวัดมหาสารคาม.

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

วีระศักดิ์ ศรีอุตร. (2553). การศึกษาสภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา. สถาบันบัณฑิตศึกษา :
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). แนวทางการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). การปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2551). สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและพัฒนา
การศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

อภิสราร ชูปัญญา. (2552). การศึกษาความคิดเห็นการบริหารงานทั่วไปของครูในโรงเรียนกลุ่มพัฒนาทำจัน อำเภอกะทู้
แบบ จังหวัดสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, วิทยาลัยทองสุข.

อำไพ อุ่นศิริ. (2557). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูจังหวัดนครปฐม สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี:
มหาวิทยาลัยบูรพา.

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของครู
และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

Participation in general administration on building care and environment of
teachers and educational personnel at Ban Sakham School, Nong Ki District,
Buriram Province.

ปฎิภาณพล อุตสาหกรรมย์ และ ในตะวัน กำหอม

Patiphanphon Otsaharam and Naitawan Kumhom

วิทยาลัยทองสุข

Thungsook College

Corresponding Author, E-mail: pupha_009@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป ด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และเพื่อนำผลเสนอผู้บริหาร สำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขประสิทธิภาพในการบริหารงานทั่วไปด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ศึกษาในขอบเขตเนื้อหา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการทำงาน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 59 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 30-40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-25,000 บาท และมีประสบการณ์ในการทำงาน 10-20 ปี ความคิดเห็นในการบริหารงานทั่วไปด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นในการบริหารงานทั่วไปด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม อันดับหนึ่ง คือ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ : ความคิดเห็น; การบริหารงานทั่วไป; การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

Abstract

This study aims to survey the level of participation in general administration on building care and environment and to present the results to the executives as a guideline for improving the efficiency in general administration on building care and environment in 4 parts; the use of building and environment, supervision of building and environment, maintenance of buildings and the environment and the evaluation of using the building and environment. A sample were 59 teachers and education personnels at Ban Sakham School, Nong Ki District, Buriram Province which were classified by personal factors; gender, age, education background, average of monthly income and work experience. A questionnaire was used to collect the data. Percentage, average and standard deviation were used as the data analysis.

The result revealed that most of the sample were female in the ages between 30-40 years old, they graduated with a bachelor's degree, the monthly incomes were between 15,000-25,000 bath, work experienced were between 10-20 years. The sample answered the questionnaire by their opinions. In the overall score have shown the high level of satisfying in the general administration on building care and environment. The highest score was the maintenance of buildings and the second was the use of building and environment, the third one was the environment supervision of building and environment, and the last one was the evaluation of using the building and environment.

Keywords: opinion; general administration; the building and environment care

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนจึงต้องมีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ สาระสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ในมาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 : 3)

การจัดการเรียนการสอนนั้นนอกจากครูเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ทุกด้าน ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกหลายประการ สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ และมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงาม โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับอาคารเรียน สถานที่ บริเวณ รวมทั้งบุคคล และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียนทุกชนิด ล้วนแล้วแต่ส่งผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนหรือเกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน สิ่งแวดล้อมดี ย่อมมีผลต่อขวัญและกำลังใจในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนและการทำงานของทุกคนในสถานศึกษา ส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ดังที่กล่าวมา อาคารเรียนสถานที่ บริเวณ รวมทั้งบุคคล และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษาได้มีบรรยากาศดี เอื้อต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งยังช่วยส่งเสริม ให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากการจัดการสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานยังต้องคำนึงถึงการใช้อย่างประหยัดให้ได้มากที่สุด เช่น ผนังห้องแสงสว่างภายในห้องเรียนต้องเพียงพอ บริเวณรอบอาคารเรียนต้องร่มรื่น มีอาคารสีสันทนสวยงาม โต๊ะเก้าอี้ทันทานต่อการใช้งานแล้ว

เครื่องมืออุปกรณ์การเรียนการสอนต้องปลอดภัย พร้อมต่อการใช้งานตลอดเวลา จากสภาพการณ์ดังกล่าว ปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ พบปัญหาการกำหนดการใช้ประโยชน์ของอาคารสถานที่ ด้านการใช้อาคารสถานที่ พบปัญหาในการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ พบปัญหาในการตรวจตราสภาพของอาคารสถานที่ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ พบปัญหาด้านการจัดเวรยามดูแล และด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ พบปัญหาการให้บุคลากรของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเพื่อปรับปรุงและประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ (กิตติศัพท์ ขจรอำไพสุข, 2552 : 50)

โรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ปัจจุบันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เป็นโรงเรียนขนาดกลางเปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การบริหารอาคารสถานที่ที่มีปัญหา เช่น ขาดการจัดการที่ดี ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณ จึงเป็นสาเหตุทำให้การพัฒนาอาคารสถานที่ไม่ดีพอ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรและชุมชน ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญในการร่วมมือกันพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนมีความสวยงาม ร่มรื่น เหมาะแก่การเรียนรู้นักเรียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ได้เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ว่าควรมีลักษณะอย่างไรเพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหามีวิธีการใดบ้าง เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้สวยงาม ร่มรื่น เหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและมีความสุข เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ของโรงเรียนเพื่อให้บรรยากาศของโรงเรียนเหมาะแก่การเป็นรมณีสถานแห่งปัญญา พร้อมทั้งจะสร้างเม็ดเงินอุดหนุนให้กับสังคมและชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานทั่วไปด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 59 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน และประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบสอบถามปลายปิด ซึ่งลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งลักษณะคำถามแบบ

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) โดยมีหลักเกณฑ์ 5 ระดับ ดังนี้ (ระดับ 5) มากที่สุด (ระดับ 4) มาก (ระดับ 3) ปานกลาง (ระดับ 2) น้อย และ (ระดับ 1) น้อยที่สุด (ในตะวัน กำหอม, 2557: 98)

การหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยนำเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา การหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้รับคืนมาทั้งหมด จำนวน 59 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษานำผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมด วิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้านสถิติ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้ โดยใช้เกณฑ์ (Best. 1977: 147; อ้างอิงใน ในตะวัน กำหอม. 2557: 28)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00	หมายความว่า	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายความว่า	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายความว่า	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายความว่า	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายความว่า	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 59 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 32 คน (ร้อยละ 54.24) และเป็นเพศชาย จำนวน 27 คน (ร้อยละ 45.76) ส่วนมากมีอายุ 30-40 ปี จำนวน 28 คน (ร้อยละ 47.46) รองลงมาคืออายุ สูงกว่า 40 ปี ขึ้นไป จำนวน 17 คน (ร้อยละ 28.81) และน้อยที่สุดมีอายุ ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 14 คน (ร้อยละ 23.73) ส่วนมากมีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 34 คน (ร้อยละ 57.63) รองลงมาคือระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 16 คน (ร้อยละ 27.12) และน้อยที่สุด มีการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน (ร้อยละ 15.25) ส่วนมากมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-25,000 บาท จำนวน 32 คน (ร้อยละ 54.24) รองลงมาคือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 25,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 15 คน (ร้อยละ 25.42) และน้อยที่สุดมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 12 คน (ร้อยละ 20.34) ส่วนมากมีประสบการณ์ในการทำงาน 10-20 ปี จำนวน 31 คน (ร้อยละ 52.54) รองลงมาคือประสบการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 17 คน (ร้อยละ 28.81) และน้อยที่สุดมีประสบการณ์ ในการทำงานสูงกว่า 20 ปี ขึ้นไป จำนวน 11 คน (ร้อยละ 18.65)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่หนึ่ง คือ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก อันดับที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ให้บริการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมอย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสถานที่อย่างเพียงพอแก่บุคลากรในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ชุมชนที่เข้ามาใช้บริการอาคารสถานที่ของโรงเรียน และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบปฏิบัติการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน

ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก อันดับที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำระเบียบข้อบังคับการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้ชัดเจน การมีส่วนร่วมในการดูแล กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่ การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามผลการใช้ การบำรุงรักษา การตกแต่ง การควบคุมการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามกฎระเบียบที่ตั้งไว้เมื่อมีผู้มาขอใช้อาคารสถานที่

ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก อันดับที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมอย่างเพียงพอจากภาครัฐและเอกชน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการชำระรักษาอาคารสถานที่ให้คงสภาพเดิมเอาไว้ ท่านมีส่วนร่วมในการตกแต่งอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนเหมาะสม เป็นแหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและสำรวจสภาพของอาคารเรียนและสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรงปลอดภัยเสมอ

ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก อันดับที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่อยู่เสมอ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการสรุปผลการใช้อาคารสถานที่และเขียนรายงานเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับทราบ การมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลการประเมินให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ การมีส่วนร่วมในการเก็บบันทึกข้อมูลผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมไว้เป็นหลักฐาน และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการวางแผนการตัดสินใจปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้ามีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า อันดับที่หนึ่ง คือ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาผลการศึกษาค้นคว้าเป็นรายด้าน พบว่า

1. **ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก พบว่า อันดับที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ให้บริการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมอย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสถานที่อย่างเพียงพอแก่บุคลากรในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ชุมชนที่เข้ามาใช้บริการอาคารสถานที่ของโรงเรียน และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบปฏิบัติการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน สอดคล้องกับการศึกษาของ วิลาวัลย์ อุন্নนภาศ (2555:92-94) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในภาพรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีรายการที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอแก่บุคลากรในโรงเรียน รองลงมา คือ มีการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอทุกภาคเรียนและวางแผนการกำหนดพื้นที่การใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเป็นสัดส่วนชัดเจนมีการแจ้งวิธีการรับบริการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับทราบทั่วกันตามลำดับ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการให้นักเรียนประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทุกภาคเรียน จัดทำบันทึกการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทุกครั้ง

2. **ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก พบว่า อันดับที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำระเบียบข้อบังคับการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้ชัดเจน การมีส่วนร่วมในการดูแล กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่ การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามผลการใช้ การบำรุงรักษา การตกแต่ง การควบคุมการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามกฎระเบียบที่ตั้งไว้เมื่อมีผู้มาขอใช้อาคารสถานที่ สอดคล้องกับการศึกษาของ จิตติมา โรจนบวร (2556:41-42) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานด้านอาคารสถานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลางดง เทศบาลตำบลกลางดง อำเภอกู่เหล็ก จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัย พบว่า ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลางดงอยู่ในระดับมาก อันดับหนึ่ง คือ จัดให้มีทะเบียนครุภัณฑ์และอุปกรณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกประเภท รองลงมา คือ ดำเนินการตามกฎระเบียบที่ตั้งไว้เมื่อมีผู้มาขอใช้อาคารสถานที่ จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการป้องกันอัคคีภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกอาคารเรียน สามารถใช้งานได้ทันที จัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามความจำเป็น และอันดับสุดท้าย คือ จัดให้มีมาตรการและเวรยามรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเป็นประจำ

3. **ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก พบว่า อันดับที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมอย่างเพียงพอจากภาครัฐและเอกชน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการอำนวยการรักษาอาคารสถานที่ให้คงสภาพเดิมเอาไว้ การมีส่วนร่วมในการตกแต่งอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและสำรวจสภาพของอาคารเรียนและสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัยเสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปิ่นอนงค์ พุฒย (2557:41-42) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษาในการบริหารอาคารสถานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลสวรรคโลกประชาสรรค์ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัย พบว่า

ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับหนึ่งคือ ตรวจสอบและสำรวจสภาพของอาคารเรียนให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรงปลอดภัย รองลงมา คือ วางแผนดำเนินงาน ในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ไว้ชัดเจน ตกแต่งอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วม ในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และอันดับสุดท้าย คือ จัดหางบประมาณในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่อย่างเพียงพอจากภาครัฐและเอกชน

4. ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก พบว่า อันดับหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่อยู่เสมอ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการสรุปผลการใช้อาคารสถานที่และเขียนรายงานเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับทราบ การมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลการประเมินให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ การมีส่วนร่วมในการเก็บบันทึกข้อมูลผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมไว้เป็นหลักฐาน และอันดับสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการวางแผน การตัดสินใจปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ ไพริน จันคำ (2557:37-38) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดนาทะเล ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการวิจัย พบว่า ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ของบุคลากรอยู่ในระดับมาก อันดับหนึ่ง คือ แต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจทรัพย์สินและประเมินอายุการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องทุกปี รองลงมา คือ นำผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมาปรับปรุงให้อื้อและสะดวกต่อการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในครั้งต่อไป นำผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมาพัฒนา ด้านการจัดการเรียนการสอนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้อย่างคุ้มค่าเก็บบันทึกข้อมูลผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไว้เป็นหลักฐาน และอันดับสุดท้าย คือ สรุปผลของการปฏิบัติงานการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ข้อเสนอแนะและเขียนรายงานเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบอยู่เสมอทุกภาคเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
2. ควรทำวิจัยเรื่องแนวทางการระดมทรัพยากรด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านสระขาม อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช

2545. กรุงเทพฯ: ศูนย์สภาลาดพร้าว.

_____. (2551). การศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ศูนย์สภาลาดพร้าว.

กิตติศักดิ์ ขจรอำไพสุข. (2552). สภาพและปัญหาการจัดการอาคารสถานที่ในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ในตะวัน กำหอม. (2557). การวิจัยการบริหารการศึกษา. โรงพิมพ์ที่คอม จังหวัดมหาสารคาม.

ฐิติมา โรจนบวร. (2556). การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลางดงเทศบาลตำบลกลางดง อำเภอ

ทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยทองสุข.

ปิยวรรณ วงษ์ปู้. (2558). การมีส่วนร่วมในอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านโชคชัยพัฒนา อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยทองสุข.

ปิ่นอนงค์ พุดัย. (2557). การมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษาในการบริหารอาคารสถานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลสวรรคโลกประชาสรรค์ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยทองสุข.

ไพริน จันคำ. (2557). การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดนาทะเล ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยทองสุข.

วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2550). เทคนิคการพัฒนาพนักงานด้วยการฝึกอบรมในงาน. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 7 มีนาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.jobroads.net /article/View Article.asp?ID=139>.

วิลาวัลย์ อุ่ยนันนาคศ. (2555). แนวทางการพัฒนาการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

สมเดช สีแสง. (2554). คู่มือการบริหารโรงเรียน. นครสวรรค์ : หจก.ริมปิงการพิมพ์.

สมบูรณ์ วัฒนวรพงศ์. (2559). คู่มือสอบบรรจุเข้ารับราชการ ครู-อาจารย์ ระดับ 1-2-3. กรุงเทพฯ. พัฒนาศึกษา.

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักปลัดเทศบาล
เทศบาลเมืองหนองคาย

Guidelines for the Development of Competency of Personnel of Office of
the Municipal Clerk, Nong Khai Municipality

จิราภรณ์ พงษ์วาปี

Jiraporn Pongwapee

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Humanities and Social Science, Khon Kaen University

Corresponding Author, E-mail: jiraporn.aa@kkumail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองหนองคาย และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองหนองคาย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับบุคลากรสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองหนองคาย จำนวน 30 คน ได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวน 23 คนคิดเป็นร้อยละ 76.67 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ระดับสมรรถนะของบุคลากรสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.57, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับสมรรถนะมากที่สุด คือ ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม (\bar{X} = 4.81, S.D. = 0.53) รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม (\bar{X} = 4.68, S.D. = 0.61) และน้อยที่สุด ด้านการส่งมอบความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (\bar{X} = 4.31, S.D. = 0.71)

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองหนองคาย พบว่า ควรมีการกำหนดหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรที่สอดคล้องกับความเชี่ยวชาญในงาน และควรมีการจัดการความรู้ในหน่วยงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากร

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; สมรรถนะการปฏิบัติงาน

Abstract

This research aimed to study the level of competency of personnel of office of the municipal clerk, Nong Khai Municipality and to study guidelines for the development of competency of personnel of office of the municipal clerk, Nong Khai Municipality. The researcher collected the data by using questionnaires with the personnel of the municipal clerk, Nong Khai Municipality of 30 people received

questionnaires, 23 persons, representing 76.67 percent. Data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results showed that the level of competency of the personnel of the municipal clerk, Nong Khai Municipality in overall. It was at the highest level (\bar{X} = 4.57, S.D.= 0.53). When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest level of competency was adherence to righteousness and ethics (\bar{X} = 4.81, S.D.=0.53), followed by teamwork (\bar{X} = 4.68, S.D.= 0.61), and the least in terms of accumulating expertise in careers (\bar{X} = 4.31, S.D.=0.71).

Guidelines for the development of operational performance of personnel from the municipal clerk, Nong Khai Municipality found that there should be a curriculum for developing personnel competency in accordance with their expertise and there should be knowledge management in the agency to encourage the exchange of knowledge among personnel.

Keyword: Development Guidelines; Competency of Performance

บทนำ

บุคลากรที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่จะต้องมีการในทุกยุคทุกสมัย ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐ หรือภาคเอกชน การพัฒนาคน เพื่อให้กลายเป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อองค์กรเสมอ การปฏิบัติงานขององค์กรภาครัฐจะมุ่งที่สมรรถนะ ซึ่งเป็นต้นแบบที่มีพื้นฐานมาจากพฤติกรรมของบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานสูงภายในองค์กร เริ่มต้นโดยการเน้นถึงความสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรเป็นสำคัญโดยใช้หลักการการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ผลลัพธ์ที่องค์กรมุ่งหวัง เพื่อให้ยุทธศาสตร์และวัฒนธรรมองค์กรประสบความสำเร็จโดยการกำหนดบทบาทขององค์กรให้ชัดเจน กำหนดไว้เพื่อเป็นจุดมุ่งหมายของการกำหนดสมรรถนะหรือพฤติกรรมการทำงาน (อนุชาติ ปิยนราวิชัย, 2558 : 1)

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมากที่สุด ในปัจจุบัน (ไม่นับรวมสุขาภิบาล ซึ่งได้ปัจจุบันได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลไปหมดแล้ว) เทศบาลในประเทศไทยถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2476 ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง 1 ปี ภายใต้อำนาจของพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ปรีดี พนมยงค์ ถือเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งที่เกิดการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. 2476 และเป็นผู้นำแนวคิดเรื่องการปกครองท้องถิ่นที่ใช้อยู่แพร่หลายในตะวันตกเข้ามาใช้ในประเทศไทย นอกจากนี้ยังเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2475 ในความเป็นจริงแล้ว ประเทศไทยมีความพยายามในการจัดตั้งเทศบาลหลายครั้งตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เช่น พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ต้องการให้ประเทศไทยมีการปกครองท้องถิ่น เพื่อทำการปกครองตนเองขึ้นตามแบบอย่างประเทศตะวันตกที่เมืองปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล (ไททัศน์ มาลา, 2560 : 348)

ทั้งนี้เทศบาลเมืองหนองคาย มีบุคลากรสังกัดในสำนักปลัดเทศบาลจำนวน 30 คน โดยมีตำแหน่งเป็นพนักงานเทศบาล ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ด้านบุคลากรในสำนักงานปลัดเทศบาล พบว่า มีปัญหาด้านการพัฒนาทักษะและไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ บุคลากรบางส่วนขาดการมีส่วนร่วมและสมรรถนะการทำงานเป็นทีม (เทศบาลเมืองหนองคาย, 2559 : 29) ซึ่งปัจจุบันสมรรถนะมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรและองค์กรทุกประเภทในการสนับสนุนวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ขององค์กร รวมทั้งสามารถใช้เป็นกรอบในการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และใช้เป็นเครื่องมือใน

การบริหารงานด้านทรัพยากรมนุษย์ เช่น การคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงาน การฝึกอบรม การเลื่อนระดับปรับตำแหน่งงาน การโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่งาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการบริหารผลตอบแทน เป็นต้น

ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกหน่วยงานจะต้องเร่งดำเนินการ โดยเทศบาลเมืองหนองคาย ให้ความสำคัญกับสมรรถนะในฐานะเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการองค์กรที่มีประโยชน์อย่างมากต่อการบริหารทรัพยากรบุคคล ทั้งนี้เพราะสมรรถนะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของพนักงานในองค์กรให้ทำงานหรือผลิตผลงานที่องค์กรต้องการได้และสนับสนุนวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะจึงเป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการระบบบริหารงานบุคลากรในองค์กร (ณรงค์วิทย์ แสนทอง, 2547 : 16) และจากการศึกษางานวิจัยของ อัญชลี ชัยสร (2563 : 234) และวีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2563 : 1) ต่างระบุว่า การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากการดำเนินกิจการต่างๆ ล้วนต้องอาศัยบุคลากรในองค์กรเป็นหลัก แม้จะมีการใช้อุปกรณ์ เครื่องจักร เทคโนโลยีต่างๆ มาช่วยในการทำงานแล้วก็ตาม การมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ อุบิสัยที่ดี สามารถสร้างสรรค์งานให้เกิดความสำเร็จและผลิตผลที่ดี ตอบสนองเป้าหมายขององค์กร สร้างความสำเร็จโดยรวมให้กับทั้งตนเองและหน่วยงานที่ทำงานอยู่ เป็นสิ่งที่ผู้บริหารของทุกองค์กรต่างมุ่งหวัง และในการที่จะบริหารองค์กรให้มีความก้าวหน้าด้วยการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถเพื่อที่จะทำให้กลายเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะ

การบริหารบุคลากรและการพัฒนาสมรรถนะจึงมีผลต่อความสำเร็จขององค์กรมากกว่าปัจจัยด้านอื่น หลักการบริหารสมัยใหม่จึงให้ความสำคัญต่อการบริหารงานบุคคลขององค์กรมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสังคมในปัจจุบัน เพราะถ้าการจัดการด้านการบริหารงานบุคคลขาดประสิทธิภาพก็จะทำให้การพัฒนาองค์กรไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และพันธกิจขององค์กร รวมไปถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การที่จะพัฒนาองค์กรจะได้รับผลดีหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานของบุคลากร โดยผู้บริหารทุกระดับในเทศบาลเมืองหนองคายจึงเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติงานตามสมรรถนะ 5 ด้าน ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน การบริการที่เป็นเลิศ การทำงานเป็นทีม เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาล และความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด (อรนิตย์ ธรเสนา, 2560 : 50)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรฝ่ายสำนักปลัด เทศบาลเมืองหนองคาย เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรฝ่ายสำนักปลัดของเทศบาลเมืองหนองคาย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรฝ่ายสำนักปลัดของเทศบาลเมืองหนองคาย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองหนองคาย จำนวน 30 คน (ข้อมูลจากฝ่ายบริหารงานบุคคล สำนักปลัด เทศบาลเมืองหนองคาย ณ เดือนมกราคม 2564)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน จำนวน 4 ข้อ ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสมรรถนะ 5 ด้าน ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ความเข้าใจในองค์กรและระบบงานการบริการที่เป็นเลิศ การทำงานเป็นทีม จำนวน 23 ข้อและส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยก่อนนำไปใช้ด้วยการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามหรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC: Index of item objective congruence) ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้แนะนำพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย อธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดของแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความเข้าใจและตอบแบบสอบถามได้ตรงประเด็น ถูกต้องและครบถ้วน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2564 - 25 กุมภาพันธ์ 2564 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน จำนวน 4 ข้อ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสมรรถนะ 5 ด้าน ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ความเข้าใจในองค์กรและระบบงานการบริการที่เป็นเลิศ การทำงานเป็นทีม จำนวน 23 ข้อ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 65.22 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 34.78 โดยมีช่วงอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 43.48 รองลงมา ช่วงอายุระหว่าง 20 – 30 คิดเป็นร้อยละ 26.08 และน้อยที่สุดมีช่วงอายุ 51- 60 ปีคิดเป็นร้อยละ 8.70 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.22 รองลงมา ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 21.74 และน้อยที่สุดระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 13.04 มีระยะเวลาปฏิบัติงาน 1-10 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.52 รองลงมา ระยะเวลาปฏิบัติงาน 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.74 และน้อยที่สุดระยะเวลาปฏิบัติงาน 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 8.70

2. บุคลากรสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองหนองคาย มีระดับสมรรถนะหลักในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรมมีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็น

ทีม มีค่าเฉลี่ย 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 และน้อยที่สุด ด้านการส่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพมีค่าเฉลี่ย 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71

3. บุคลากรส่วนใหญ่มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก **ในด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์** โดยข้อที่มีระดับสมรรถนะมากที่สุด คือ ท่านมีความมานะ อดทน ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 65.22 (ค่าเฉลี่ย 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.48) **ในด้านการบริการที่ดี** โดยข้อที่มีระดับสมรรถนะมากที่สุด คือ ท่านมีการประสานงานภายในหน่วยงาน และกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้รับบริการได้รับบริการที่ดีต่อเนื่องและรวดเร็ว คิดเป็นร้อยละ 91.30 (ค่าเฉลี่ย 4.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45) **ในด้านการส่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ** โดยข้อที่มีระดับสมรรถนะมากที่สุด คือ มีความกระตือรือร้นในการศึกษาแสวงหาความรู้ เทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ อยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 60.87 (ค่าเฉลี่ย 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71) และสามารถนำความรู้เทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ คิดเป็นร้อยละ 56.52 (ค่าเฉลี่ย 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61) **ในด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม** โดยข้อที่มีระดับสมรรถนะมากที่สุด คือ การรักษาคำพูด มีสัจจะและเชื่อถือได้ คิดเป็นร้อยละ 78.26 (ค่าเฉลี่ย 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.35) และการยึดมั่นในความถูกต้อง จรรยาบรรณ รักษาผลประโยชน์ขององค์กร ไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตน คิดเป็นร้อยละ 78.26 (ค่าเฉลี่ย 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.35) **ในด้านการทำงานเป็นทีม** โดยข้อที่มีระดับสมรรถนะมากที่สุด คือ การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลในการปฏิบัติงานแก่เพื่อนร่วมทีม คิดเป็นร้อยละ 73.92 (ค่าเฉลี่ย 4.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45)

4. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองหนองคาย พบว่า ควรมีการกำหนดหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรที่สอดคล้องกับความเชี่ยวชาญในงาน และควรมีการจัดการความรู้ในหน่วยงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากร

อภิปรายผลการวิจัย

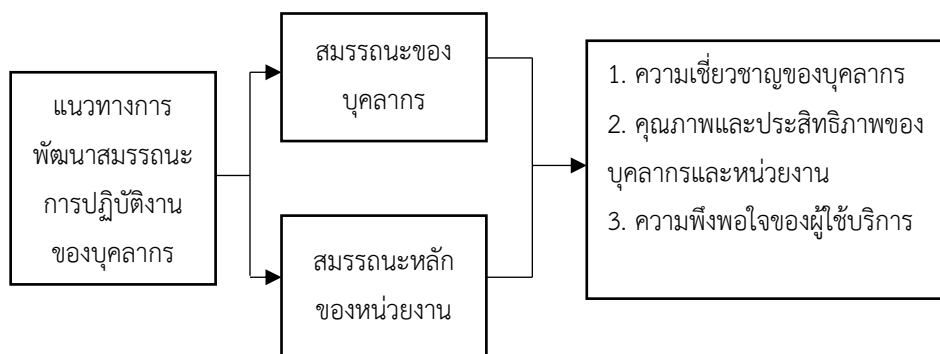
1. บุคลากรสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองหนองคาย มีระดับสมรรถนะหลักในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรมมีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ย 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 และน้อยที่สุด ด้านการส่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพมีค่าเฉลี่ย 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71 สอดคล้องกับอาภรณ์ ภู่วิทยพันธ์ (2547 : 22) และเทียน ทองแก้ว (2550 : 21) ที่ระบุว่า สมรรถนะควรครอบคลุมความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่จำเป็น และมีผลให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของตนได้ดีกว่าบุคคลอื่น ซึ่งสมรรถนะของคนเกิดได้จากพรสวรรค์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิดเกิดจากประสบการณ์การทำงาน และเกิดจากการฝึกอบรมและพัฒนา

2. บุคลากรส่วนใหญ่มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก **ในด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์** โดยข้อที่มีระดับสมรรถนะมากที่สุด คือ ท่านมีความมานะ อดทน ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 65.22 (ค่าเฉลี่ย 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.48) **ในด้านการบริการที่ดี** โดยข้อที่มีระดับสมรรถนะมากที่สุด คือ ท่านมีการประสานงานภายในหน่วยงาน และกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้รับบริการได้รับบริการที่ดีต่อเนื่องและรวดเร็ว คิดเป็นร้อยละ 91.30 (ค่าเฉลี่ย 4.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45) **ในด้านการส่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ** โดยข้อที่มีระดับสมรรถนะมากที่สุด คือ มีความกระตือรือร้นในการศึกษาแสวงหาความรู้ เทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ อยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 60.87 (ค่าเฉลี่ย 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71) และสามารถนำความรู้เทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ คิดเป็นร้อยละ 56.52 (ค่าเฉลี่ย 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61) **ในด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม** โดยข้อที่มีระดับสมรรถนะมากที่สุด คือ การรักษาคำพูด มีสัจจะและเชื่อถือได้ คิดเป็นร้อยละ 78.26 (ค่าเฉลี่ย 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.35)

และการยึดมั่นในความถูกต้อง จรรยาบรรณ รัชชาผลประโยชน์ขององค์กร ไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตน คิดเป็นร้อยละ 78.26 (ค่าเฉลี่ย 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.35) ในด้านการทำงานเป็นทีม โดยข้อที่มีระดับสมรรถนะมากที่สุด คือการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลในการปฏิบัติงานแก่เพื่อนร่วมทีม คิดเป็นร้อยละ 73.92 (ค่าเฉลี่ย 4.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45) สอดคล้องกับสุพัตรา จันทนะศิริ และณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2558 : 163) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาจารย์สายผู้สอน สาขาธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พบว่า แนวทางการพัฒนาความสามารถพัฒนาศักยภาพคนและผู้อื่นนั้นต้องมีการสร้างระบบและกลไกในการวิเคราะห์ศักยภาพของคนเพื่อพัฒนาได้ถูกต้องเหมาะสม การจัดกิจกรรมตามกระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับรัชฎาวรรณ จันทระโน อารมณต์ ตัดตะวะศาสตร์ และศักดิ์ชัย เจริญศิริพรกุล (2561 : 1131) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรกองคลัง มหาวิทยาลัยขอนแก่นพบว่า ระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ควรพัฒนาแต่ละด้าน คือ 1) ด้านการบริการที่ดี ควรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถตามศาสตร์ของวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ เช่น การอบรมแนวปฏิบัติต่างๆ จัดการประชุมสัมมนาเพื่อตอบสนองในการให้บริการอย่างเต็มประสิทธิภาพ 2) ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรเฝ้าหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองและเพื่อผู้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานมากขึ้น 3) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ควรจัดการอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะในการปฏิบัติ รวมถึงการสนับสนุนให้บุคลากรมีการสร้างนวัตกรรมที่มีคุณค่าต่อองค์กร 4) ด้านการทำงานเป็นทีม ควรมีการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดี มีการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการสร้างคุณภาพชีวิตและความสุขในการปฏิบัติของบุคลากรในองค์กร เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร 5) ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม ควรรณรงค์และส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักและปฏิบัติตามนโยบายการส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพของบุคลากร

3. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองหนองคาย พบว่า ควรมีการกำหนดหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรที่สอดคล้องกับความเชี่ยวชาญในงาน และควรมีการจัดการความรู้ในหน่วยงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากร สอดคล้องกับ สุนิสา ช่อแก้ว (2561 : 76) ที่ระบุว่า การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดสมรรถนะหลัก และควรให้บุคลากรทั้งองค์กรได้รู้จักเรียนรู้กระบวนการกำหนดสมรรถนะหลักด้วยการสะท้อนความคิดเห็นด้วยตนเองในฐานะ “ผู้ที่รู้ถึงแก่นแท้ของปัญหาดีที่สุด” ซึ่งจะช่วยปรับปรุงกระบวนการในการแก้ปัญหา ตลอดจนการพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาผ่านการทำงานเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในงานและมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับลักษณะงานและสมรรถนะหลักขององค์กร

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย



แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 สามารถอธิบายได้ว่า ผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองหนองคายทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ด้านการวางแผนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเพื่อให้เกิดสมรรถนะของบุคลากรและสมรรถนะหลักของหน่วยงาน เมื่อบุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อบุคลากรและหน่วยงาน ได้แก่ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร คุณภาพและประสิทธิภาพของบุคลากรและหน่วยงาน และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ องค์ความรู้นี้สามารถนำไปใช้ทุกหน่วยงาน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการระบบบริหารการบุคลากรด้วยการกำหนดหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรที่สอดคล้องกับความเชี่ยวชาญในงาน และควรมีการจัดการความรู้ในองค์กรเพื่อนำข้อมูล ความรู้มาวิเคราะห์ ประมวลผล จัดเก็บ และจัดการความรู้ให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถเผยแพร่หรือแบ่งปันให้กับบุคคลทั้งในองค์กรและนอกองค์กรได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ควรกำหนดข้อปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรอย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรมีแนวปฏิบัติที่ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และยึดมั่นในสิ่งที่มีความถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล
- 1.2 ควรส่งเสริมให้บุคลากรสามารถกำหนดวิธีการบริการที่ดี และส่งเสริมให้บริการด้วยความเต็มใจอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติปฏิบัติเฉพาะตัวบุคคล
- 1.3 ควรจัดหลักสูตรการอบรมที่ตรงกับตำแหน่งงาน และหลักสูตรอื่นๆ ที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.4 ควรมีการจัดการความรู้ในองค์กรเพื่อนำข้อมูล ความรู้มาวิเคราะห์ ประมวลผล จัดเก็บ และจัดการความรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันภายในองค์กร
- 1.5 ควรจัดการอบรม และการสัมมนาเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะในการปฏิบัติให้บุคลากรอย่างสม่ำเสมอและมีความต่อเนื่อง ทั้งนี้ควรมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย
- 1.6 ควรมีการติดตาม และประเมินผลการฝึกอบรมและการสัมมนาของบุคลากรอย่างเป็นระบบเพื่อให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นและหมั่นเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงาน
- 2.2 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อความละเอียด และเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และนำไปสู่ผลการวิจัยที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิภาพรรณ เจนสันติกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาสหศึกษาศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์ในครั้งนี้อย่างดีที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำวิจัย ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ รวมถึงคณาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทุกท่านที่ให้ความรู้และประสบการณ์ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ผู้วิจัยมีความรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณบุคลากรสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองหนองคายทุกท่านที่ได้ให้ความรู้และคำปรึกษาทั้งในเรื่องการปฏิบัติงานและให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลสำหรับการทำวิจัยเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์วิทย์ แสันทอง. (2547). **มารู้จัก COMPETENCY กันเถอะ**. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- เทื้อน ทองแก้ว. (2550). **สมรรถนะ (Competency) : หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เทศบาลเมืองหนองคาย. (2559). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลเมืองหนองคาย พ.ศ. 2560 – 2563**. หนองคาย : เทศบาลเมืองหนองคาย.
- ไททัศน์ มาลา. (2560). 120 ปีการปกครองท้องถิ่นไทย (พ.ศ.2440-2560) : พัฒนาการและเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ของรัฐไทย. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**, 5 (1), 343-356.
- รัชฎาวรรณ จันทระมะโน, อารมณั ตัดตะวะศาสตร์ และศักดิ์ชัย เจริญศิริพุกุล. (2561). **แนวทางการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรกองคลัง มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. การประชุมวิชาการเสนอมผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 19 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 1131-1142.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2563). **การประเมินทรัพยากรมนุษย์ : หลักการและแนวปฏิบัติ**. นนทบุรี : โรงพิมพ์รัตนไตร.
- สุนิสา ซ่อแก้ว. (2561). **ถอดบทเรียนการนำเอาวิธีการเรียนรู้จากการปฏิบัติไปใช้เพื่อการพัฒนาตัวแบบสมรรถนะหลักของกรมบัญชีกลาง**. **วารสาร HR Intelligence**, 13 (2), 74-95.
- สุพัตรา จันทนะศิริ และณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2558). **การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของอาจารย์สายผู้สอน สาขาธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**. **บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**, 11 (3), 163-169.
- อนุชาติ ปิยนราวิษฐ์. (2558). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพองค์กรของสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- อรนิตย์ ธรเสนา. (2560). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ : กรณีศึกษาสถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร**. **วารสารนวัตกรรมจัดการภาครัฐและภาคเอกชน**, 5 (1), 45-58.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. (2547). **Career development in practice**. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- อัญชลี ชัยสร. (2563). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์บนพื้นฐานสมรรถนะ**. **วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์**, 5 (2), 234-248.

ความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน
ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดศิวาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1
The opinion in academic administration the teaching Management
of Educational Personnel in Wat Siwaram School Under the Office of
Ayutthaya Primary Educational Service Area 1

เพิ่มศักดิ์ จำลอง

Permsak Jumlong

ครูโรงเรียนวัดศิวาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Teacher of Wat Siwaram School Ayutthaya Province

Corresponding Author, E-mail: permsak23@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน และเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอผู้บริหาร สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดศิวาราม ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ ด้านการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยจำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดศิวาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 40 ปี ขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อ เดือน 10,000 – 20,000 บาท ความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดศิวาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ด้านการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการเรียน การสอน ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการวัดผลและ ประเมินผลการเรียนรู้

คำสำคัญ: ความคิดเห็น; การบริหารงานวิชาการ; ด้านการจัดการเรียนการสอน

Abstract

This study has the objectives To study opinions in academic administration in teaching and learning management And to bring the results of the study to the executives As a guideline for the development of academic administration in teaching and learning management of educational personnel at Wat Siwaram School In 4 areas, including the preparation of learning plans Selection of innovative media and learning technology In teaching and learning supervision Measurement and evaluation of learning. Classified by personal factors including gender, age, education level And average monthly income.

The population used in the study was educational personnel at Wat Siwaram School. Pra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1, comprised 30 persons. The instrument used for the study was a questionnaire. The statistics used in data analysis consisted of percentage, mean and standard deviation.

Most of the respondents were female, aged 40 years and over, had a bachelor's degree and had an average monthly income of 10,000 - 20,000 baht. Waram Under the Office of Ayutthaya Primary Educational Service Area 1 Overall is moderate. When classified by each aspect, it was found that the area with the first opinion was the choice of innovative media and learning technology, followed by the teaching and learning supervision, learning plan preparation. And the last place is the measurement and evaluation of learning.

Keywords: opinion; Academic Administration; the teaching Management

บทนำ

การจัดการศึกษา ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากต่อการศึกษา ทั้งนี้เพราะบ้านเป็นสถาบันสำคัญอันดับแรก ที่สร้างให้เด็กเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขเด็กสามารถเติบโตมากน้อยเพียงใด มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีอยู่ที่บทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครองเองเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนั้นพ่อแม่ ผู้ปกครองยังมีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูให้เด็กเจริญเติบโตแข็งแรงมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายจิตใจ อารมณ์ มีหน้าที่ในการ สนับสนุนทาง ด้านการศึกษาเชื่อมโยงต่อจากทางโรงเรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่พ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนในการที่จะช่วยให้เด็กพัฒนาทุกด้าน และจะต้องให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนด้วย ความสำคัญของผู้ปกครองดังกล่าว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงได้กล่าวถึงการให้สถาบันต่าง ๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นครอบครัวชุมชน องค์กรและ สถานประกอบการในชุมชน ทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรวิชาชีพสถาบันทางศาสนา และสถาบันอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ สถานศึกษาที่ประกอบด้วยคณะบุคคลหลายฝ่าย ทั้งในส่วนของโรงเรียน ชุมชนและบ้านมาร่วมทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา ผู้ที่มีความสำคัญและสัมพันธ์ใกล้ชิดกับโรงเรียนมากที่สุด ในส่วนของบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองจะทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายได้การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันหากผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูและ สถานศึกษาอยู่ การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันหากผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูและสถานศึกษาอย่างจริงจังก็จะทำให้การ

จัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรกล่าวคือ นักเรียนได้รับการพัฒนาให้ถึงขีดสูงสุดของศักยภาพได้เพราะการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือจะทำให้ครูรับทราบข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล และทำนองเดียวกันผู้ปกครองก็จะได้รับทราบพฤติกรรม และช่วยเหลือส่งเสริมหรือแก้ไขเพื่อให้ นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545:12)

การจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องศึกษาเป้าหมายและปรัชญาของการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการและผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด แล้วพิจารณาเลือกนำไปใช้ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ เหมาะกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและแหล่งความรู้ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ที่โรงเรียนจะต้องจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เทียบเคียงมาตรฐานสากล ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลกและเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะเพื่อพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการด้วยระบบที่มีคุณภาพ เป็นการต่อยอดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เป็นมาตรฐานชาติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (วิโรจน์ สารรัตตะ, 2545: 53)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นแม่แบบของหลักสูตรที่สถานศึกษาทั่วประเทศที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องนำไปจัดการศึกษาที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน นำไปใช้เป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ได้พัฒนาหลักสูตรแกนกลางเป็นลำดับ และได้ปรับปรุงพัฒนาครั้งสุดท้ายในปี 2551 และได้ใช้มาจนถึงปัจจุบันนี้ การปฏิรูปการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่มุ่งเน้นที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนและสถานศึกษา ให้มีคุณภาพสูงขึ้น สถานศึกษาจึงต้องมีหน้าที่ในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของตน โดยสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักสูตรแกนกลางและสภาพปัญหา จุดเด่น เอกลักษณะของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการระดมทรัพยากรทั้งของสถานศึกษาและชุมชนมาใช้อย่างคุ้มค่าเต็มตามศักยภาพ โดยสถานศึกษาจะต้องตระหนักให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและยอมรับหลักการและแนวทางการจัดทำหลักสูตร การใช้หลักสูตร รวมทั้งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาคณะต่าง ๆ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการและตามความจำเป็นของสถานศึกษา การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศให้มีข้อมูลในการจัดการศึกษาและการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, 2551 : 20 – 28)

จากการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดศิวนาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ยังมีปัญหาในด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้โรงเรียนขาดการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในด้านของหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องเข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการเลือกใช้สื่อวัตกรรมการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อวัตกรรมการเรียนการสอน และเทคโนโลยีการเรียนรู ผู้สอนขาดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการ ด้านการนิเทศการเรียนการสอนโรงเรียนไม่มีครูที่เลี้ยงที่คอยให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือครูผู้สอนใหม่ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะกับนักเรียน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ครูผู้สอนยังขาดการวัดและประเมินผลการเรียน เพราะไม่มีความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนในการวัดและประเมินผลการเรียนที่ชัดเจน

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดศิวนาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอผู้บริหาร สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียน

การสอนของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนโรงเรียนวัดศิวาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดศิวาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอผู้บริหาร สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดศิวาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ภายใต้อุปกรณ์ประกอบของเนื้อหา 4 ด้าน คือ ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ ด้านการเลือกใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ การเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้
2. ขอบเขตด้านตัวแปร
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
 - 2.2 ตัวแปรตาม ผู้ศึกษามุ่งศึกษาตัวแปร ดังนี้ ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ ด้านการเลือกใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ การเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้
3. ขอบเขตด้านประชากร
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนวัดศิวาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 30 คน (โรงเรียนวัดศิวาราม, 2563:4)
4. ขอบเขตด้านพื้นที่
โรงเรียนวัดศิวาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
5. ขอบเขตด้านระยะเวลา
การศึกษานี้ใช้ระยะเวลาตั้งแต่เดือนกันยายน ถึงเดือนมกราคม พ.ศ.2564

กรอบแนวคิดของการศึกษา

โดยปรับปรุงตัวแปรอิสระตามแนวคิดของฐิตารีย์ ทวีฉันทน์ (2557 : 37-38) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผู้ศึกษาปรับปรุงแนวคิดและทฤษฎีการบริหารงานของ (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, 2551 : 20 – 28) ได้แก่ การจัดทำแผนการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ การเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษานี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดศิวาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. ทำให้ทราบข้อเสนอแนะในการศึกษาสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอผู้บริหาร สำหรับเป็นแนวทางการพัฒนา

วิธีดำเนินการศึกษา

- ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนดำเนินการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
- ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาซึ่งเป็นแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็นและได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม
- ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการศึกษา จัดทำการรายงานผลการศึกษาจากการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและการจัดทำข้อเสนอแนะ การจัดพิมพ์รูปเล่มและการนำเสนอบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อพิจารณาอนุมัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นโดยกำหนดจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา กรอบแนวคิดของการศึกษา มากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ (Check List) โดยมีคำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่กำหนดไว้ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดศิวาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดได้แก่ การจัดทำแผนการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ การนิเทศการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยแต่ละข้อเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่อง ที่มีคำตอบให้เลือก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวความคิดของลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้ (กัลยา วานิชย์ บัญชา, 2542: 98)

2. การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจน และใช้ดัชนีความสอดคล้อง หรือเรียกว่า IOC โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คนพิจารณา ลงความเห็น

2.2 จากนั้นนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมารวมกันเพื่อหาค่าความสอดคล้องจากสูตรได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 – 1.0 ขึ้นไป แสดงว่าเป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้

2.3 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษานำผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้านสถิติ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดศิวาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ (Best. 1977: 147; อ้างอิงในกัลยา วานิชย์บัญชา, 2542: 98)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดศิวาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 30 คน พบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 - 20,000 บาท

ความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดศิวาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ด้านการเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการวัดและการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนทุกภาคการศึกษา ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดทำแผนการเรียนรู้เป็นประจำทุกปี การศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ด้านการเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ช่วยให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และอันดับสุดท้าย คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการเลือกใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจ

3. **ด้านการนิเทศการเรียนการสอน** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ท่านเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีการนิเทศภายในการดำเนินงานแก่ครูและบุคลากรเพื่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการนิเทศ ครูผู้สอน และบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคนอย่างต่อเนื่อง ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาแผนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการชี้แนะให้ความช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นประจำ และอันดับสุดท้าย คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการนิเทศการเรียนการสอนตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

4. **ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้** โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ท่านเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในหลักการวัดผลและประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลการเรียนการสอนในทุกรายวิชา ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน มีท่านเห็นว่าผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการกำหนดให้มีการวัดผลประเมินผลและรายงานผลเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

ความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดศิวารามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ด้านการเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. **ด้าน การจัดทำแผนการเรียนรู้** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองจุดประสงค์การเรียน และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการวัดและการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนทุกภาคการศึกษา ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดทำแผนการเรียนรู้เป็นประจำทุกปี การศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา ตะมาแก้ว (2557 : 63-65) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนท่าฉลอมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการศึกษา พบว่าด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติ อันดับที่ 1 คือ การกระตุ้นให้ครูเตรียมการสอน โดยจัดทำแผนการสอนที่มีคุณภาพก่อนทำการสอน รองลงมาคือการส่งเสริมให้ครูพัฒนาแผนการสอนให้มีคุณภาพ การส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เทคนิคการสอนแบบเน้นที่ทักษะกระบวนการ การส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิควิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม และอันดับสุดท้าย คือ การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามลำดับ

2. **ด้านการเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ช่วยให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และอันดับสุดท้าย คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการ

เลือกใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจ น่าสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของพัศวีร์ กิติพรชัย (2556 : 78-92) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูผลิตพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารมีการประสานความร่วมมือในการผลิต จัดทำ พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่นและผู้บริหารจัดการให้มีการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านการนิเทศการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ท่านเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีการนิเทศภายในการดำเนินงานแก่ครูและบุคลากรเพื่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการนิเทศ ครูผู้สอน และบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคนอย่างต่อเนื่อง ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาแผนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการชี้แนะให้ความช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นประจำ และอันดับสุดท้าย คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการนิเทศการเรียนการสอนตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของฉวีวรรณ แก้วเกตุ (2556 : 57) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนวัดยางเกาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า ด้านการนิเทศการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การเยี่ยมชั้นเรียน เพื่อทราบปัญหาและคำแนะนำด้านการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนอำนวยความสะดวกในการปฐมนิเทศครูใหม่ และการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน การใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและกิจกรรม การชี้แจงถึงจุดอ่อนและจุดเด่นในการสอนของครูภายหลังสังเกตการสอน และการให้ครู มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน

4. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ท่านเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในหลักการวัดผลและประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลการเรียนการสอนในทุกรายวิชา ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติ และผลงาน มีท่านเห็นว่าผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการกำหนดให้มีการวัดผลประเมินผลและรายงานผลเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา ถาวร (2557 : 37-38) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการศึกษา พบว่า ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ สถานศึกษามีการรายงานผลการเรียนอย่างเป็นระบบ รองลงมา คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับระเบียบการวัดและประเมินผล การวัดผลและประเมินผลของแต่ละรายวิชามีความสอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และผลการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน และอันดับสุดท้าย คือ ครู นักเรียน ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้

โรงเรียนควรมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและจัดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน

ด้านการเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้

โรงเรียนควรมีการเลือกใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนรู้ ที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในปัจจุบัน

ด้านการนิเทศการเรียนการสอน

โรงเรียนควรมีการนิเทศการเรียนการสอนบุคลากรทางการศึกษาตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาให้ชัดเจนมากขึ้นกว่านี้

ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

โรงเรียนควรมีกำหนดระยะเวลาให้มีการวัดผลประเมินผลและรายงานผลอย่างสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัลยา วาณิชย์ปัญญา. (2542). **การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS for Windows**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิตารีย์ ทวีฉัตรรัตน์. (2556). **การบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูในกลุ่มเครือข่ายสองฝั่งยม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยทองสุข.
- ณัฐภรณ์ แก้วเกต. (2556). **การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนวัดยางเกาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1.กำแพงเพชร**. สารนิพนธ์ศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. วิทยาลัยทองสุข.
- พศวีร์ กิติพรชัย. (2556). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนครพนม.
- สุกัญญา ถาวร. (2557). **รายงานการวิจัย ปริญญาโท ภาคนิพนธ์และสารนิพนธ์ การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41**. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. วิทยาลัยทองสุข.
- วิโรจน์ สารรัตตะ. (2545). **โรงเรียน : องค์กรแห่งการเรียนรู้ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ.
- สุพัตรา ตระมาแก้ว. (2557). **การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนท่าฉลอมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. วิทยาลัยทองสุข.

ความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากร
ทางการศึกษาโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

Opinions on academic administration in teaching and learning management of
teachers and government personnel Wat Pho Chae School (Malirat Bamrung),

Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office

กฤษณพงศ์ บุญเฉย

Grisanapong Boonchai

ครู โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง)

Teachers Wat Pho Chae School (Malirat Bamrung)

Corresponding Author, E-mail: plugku1@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา และเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอผู้บริหาร สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้(มาลีราษฎร์บำรุง) ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ ด้านการเลือกใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้อะไรก็ตาม ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้(มาลีราษฎร์บำรุง) จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 40 ปี ขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท ความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นระดับมาก คือ ด้านการเลือกใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้อะไรก็ตาม ระดับปานกลาง คือ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ และระดับน้อย คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

คำสำคัญ : ความคิดเห็น; การบริหารงานวิชาการ; ด้านการจัดการเรียนการสอน

Abstract

This study has the objectives To study opinions on academic administration in teaching and learning management of teachers and government personnel. And to bring the results of the study to the executives As a guideline for the development of academic administration in teaching and learning management of teachers and government personnel. Wat Pho Chae School (Malirat Bamrung) In 4 areas, including the preparation of learning plans Selection of innovative media and learning technology In teaching and learning supervision Measurement and evaluation of learning. Classified by personal factors including gender, age, education level And average monthly income

The Study population Are teachers and government personnel Wat Pho Chae School (Malirat Bamrung), 34 teachers and government personnel. The instrument was a questionnaire. The statistics used for data analysis consisted of percentage, mean and standard deviation..

The. Most of the respondents were female, aged 40 years and over, had a bachelor's degree and had an average monthly income of 10,000 - 20,000 baht. Wat Pho Chae School (Malirat Bamrung), Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office Overall is moderate. When classified by each side, it was found that the area with the first opinion was the choice of innovative media and learning technology, followed by the teaching and learning supervision. The preparation of learning plans And the last place is the measurement and evaluation of learning.

Keywords: The opinion; Academic Administration; the teaching Management.

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญของไทยอีกครั้งหนึ่งที่ได้เริ่มต้นมาตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 อันเป็นวันที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปีพุทธศักราช 2542 มีผลบังคับใช้ แต่กระแสของการปฏิรูปก็ยังมีอุปสรรคกีดขวางกันอยู่ตลอดว่า การศึกษาของเราจะไปในทิศทางใด มีเป้าหมายเฉพาะอย่างไร และมีจุดเน้นในเรื่องใดที่จำเป็นพิเศษกับสังคมไทยปัจจุบันและอนาคตการพูดแต่เพียงว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” หรือ “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” นั้น ยังไม่สะท้อนทิศทางหรือกระแสการศึกษาที่ชัดเจนได้ ยังไม่สะท้อนว่า เราต้องให้การศึกษารับหน้าผากคนและสังคมของเราให้เป็นและเป็นไปอย่างไรอย่างชัดเจน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2553 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหลักการการจัดการเรียนรู้ไว้ในมาตรา 8 ว่าการจัดการการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ เป็นการศึกษาตลอดชีวิต ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัด

การศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545 ถึง พ.ศ. 2559 ได้กำหนดนโยบายเพื่อดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ดังนี้ ผู้เรียนเป็นคนเก่งที่พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ เป็นคนดี และมีความสุข ครูทุกคนมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สถานศึกษาทุกแห่งมีการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2552 : 25) เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามที่กล่าวมากระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายเพื่อปฏิรูปการศึกษา โดยให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินการเร่งขยายและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง และพัฒนามาตรฐานการศึกษาของนักเรียนให้ใกล้เคียงกัน สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมตลอดจน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันรวมทั้งพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายโดยให้ชุมชน ท้องถิ่น เอกชน หน่วยงานมีส่วนร่วมจัดทำและประสานเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้งนี้ได้มีมาตรการเร่งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาศึกษาโดยให้เข้ารับการอบรม ศึกษาดูงานและศึกษาต่อ เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน รวมทั้งให้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การสรรหาบุคลากรให้ได้ผู้ที่มีความสมบัติเหมาะสมยิ่งขึ้น และกระจายอำนาจไปสู่จังหวัดและโรงเรียน เพื่อเร่งดำเนินการปฏิรูปสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จากนโยบายดังกล่าวจึงส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องเร่งดำเนินการพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับแนวปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 (เสวก มูลเขียน, 2555 : 1 - 2)

การจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องศึกษาเป้าหมายและปรัชญาของการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการและผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด แล้วพิจารณาเลือกนำไปใช้ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ เหมาะกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและแหล่งความรู้ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ที่โรงเรียนจะต้องจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เทียบเคียงมาตรฐานสากล ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลกและเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะเพื่อพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการด้วยระบบที่มีคุณภาพ เป็นการต่อยอดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เป็นมาตรฐานชาติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (วิโรจน์ สารรัตตะ, 2545: 53)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นแม่แบบของหลักสูตรที่สถานศึกษาทั่วประเทศที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องนำไปจัดการศึกษาที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน นำไปใช้เป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ได้พัฒนาหลักสูตรแกนกลางเป็นลำดับ และได้ปรับปรุงพัฒนาครั้งสุดท้ายในปี 2551 และได้ใช้มาจนถึงปัจจุบันนี้ การปฏิรูปการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่มุ่งเน้นที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนและสถานศึกษา ให้มีคุณภาพสูงขึ้น สถานศึกษาจึงต้องมีหน้าที่ในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของตน โดยสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักสูตรแกนกลาง และสภาพปัญหา จุดเด่น เอกลักษณะของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการระดมทรัพยากรทั้งของสถานศึกษาและชุมชนมาใช้อย่างคุ้มค่าเต็มตามศักยภาพ โดยสถานศึกษาจะต้องตระหนักให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและยอมรับหลักการและแนวทางการจัดทำหลักสูตร การใช้หลักสูตร รวมทั้งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาคณะต่าง ๆ ตามระเบียบ

กระทรวงศึกษาธิการและตามความจำเป็นของสถานศึกษา การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศให้มีข้อมูลในการจัดการศึกษาและการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, 2551 : 20 – 28)

จากการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของ โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง(มาลีราษฎร์บำรุง)สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครพบว่า ยังมีปัญหาในด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้โรงเรียนขาดการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในด้านของหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องเข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการเลือกใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ การเลือกใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ ผู้สอนขาดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการ ด้านการนิเทศการเรียนการสอนโรงเรียนไม่มีความรู้ที่เพียงพอให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือครูผู้สอนใหม่ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะกับนักเรียน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ครูผู้สอนยังขาดการวัดและประเมินผลการเรียน เพราะไม่มีความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนในการวัดและประเมินผลการเรียนที่ชัดเจน ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง(มาลีราษฎร์บำรุง)สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครและเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอผู้บริหาร สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง(มาลีราษฎร์บำรุง)สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอผู้บริหาร สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง(มาลีราษฎร์บำรุง)สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง(มาลีราษฎร์บำรุง)สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
ภายใต้องค์ประกอบของเนื้อหา 4 ด้าน คือ ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ ด้านการเลือกใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ การเรียนรู้ออนไลน์ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้
2. ขอบเขตด้านตัวแปร
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ ด้านการเลือกใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ การเรียนรู้ออนไลน์ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

กรอบแนวคิดของการศึกษา

การศึกษาเรื่องความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ (มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยปรับปรุงตัวแปรอิสระตามแนวคิดของ ฐิตารีย์ ทวีฉันทน์, (2557 : 37-38) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผู้ศึกษาปรับปรุงแนวคิดและทฤษฎีการบริหารงานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551 : 20 – 28) ได้แก่ การจัดทำแผนการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ การนิเทศการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้(มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. ทำให้ทราบข้อเสนอแนะในการศึกษาสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอผู้บริหาร สำหรับเป็นแนวทางการพัฒนา

วิธีดำเนินการศึกษา

- ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนดำเนินการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
- ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาซึ่งเป็นแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็นและได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม
- ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการศึกษา จัดทำการรายงานผลการศึกษาจากการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและการจัดทำข้อเสนอแนะ การจัดพิมพ์รูปเล่มและการนำเสนอบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อพิจารณาอนุมัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. การสร้างเครื่องมือ
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นโดยกำหนดจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา กรอบแนวคิดของการศึกษา มากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ แกะไขส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ (Check List) โดยมีคำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่กำหนดไว้ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้(มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดได้แก่ การจัดทำแผนการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ การนิเทศการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยแต่ละข้อเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่อง ที่มีคำตอบให้เลือก

แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้ (กัลยา วานิชย์ บัญชา, 2542: 98)

ข้อเสนอแนะ

2. การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 นำร่างแบบสอบถามที่เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจน และใช้ดัชนีความสอดคล้อง หรือเรียกว่า IOC โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คนพิจารณา ลงความเห็น

2.2 จากนั้นนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมารวมกันเพื่อหาค่าความสอดคล้องจากสูตรได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 – 1.0 ขึ้นไป แสดงว่าเป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้

2.3 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษานำผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้านสถิติ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง(มาลีราษฎร์บำรุง)สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ (Best. 1977: 147; อ้างอิงใน กัลยา วานิชย์บัญชา. 2542: 98)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง(มาลีราษฎร์บำรุง)สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครในปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 34 คน พบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 - 20,000 บาท

ความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดโพธิ์แจ้ง(มาลีราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นระดับมาก คือ ด้านการเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ ระดับปานกลาง คือ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ และระดับน้อย คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. **ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นระดับมาก คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ระดับปานกลาง คือ โรงเรียนมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน โรงเรียนมีการวัดและการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนทุกภาคการศึกษาโรงเรียนมีการจัดทำแผนการเรียนรู้เป็นประจำทุกปีการศึกษา และระดับน้อย คือ โรงเรียนมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. **ด้านการเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นระดับมาก คือโรงเรียนมีการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ช่วยให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระดับปานกลาง คือ โรงเรียนมีแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนมีการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และระดับน้อย คือ โรงเรียนมีการเลือกใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจ

3. **ด้านการนิเทศการเรียนการสอน** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นระดับมาก คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการนิเทศภายในการดำเนินงานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ระดับปานกลาง คือ โรงเรียนมีการนิเทศ ครูผู้สอน และบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาแผนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นโรงเรียนมีการชี้แนะให้ความช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษาศึกษาเป็นประจำ และระดับน้อย คือโรงเรียนมีการนิเทศการเรียนการสอนตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

4. **ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้** โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นระดับมาก คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในหลักการวัดผลและประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน ระดับปานกลาง คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลการเรียนการสอนในทุกรายวิชา โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และระดับน้อย คือ โรงเรียนมีการกำหนดให้มีการวัดผลประเมินผลและรายงานผลเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

ความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์แจ้(มาลีราษฎร์บำรุง)สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นระดับมาก คือ ด้านการเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ ระดับปานกลาง คือ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ และระดับน้อย คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. **ด้าน การจัดทำแผนการเรียนรู้** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่1 คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการวัดและการประเมิน

การเรียนรู้ของนักเรียนทุกภาคการศึกษา ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดทำแผนการเรียนรู้เป็นประจำทุกปีการศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา ตะมาแก้ว (2557 : 63-65) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนท่าฉลอมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการศึกษา พบว่า **ด้านการจัดการเรียนการสอน** โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติ อันดับที่ 1 คือ การกระตุ้นให้ครูเตรียมการสอน โดยจัดทำแผนการสอนที่มีคุณภาพก่อนทำการสอน รองลงมาคือการส่งเสริมให้ครูพัฒนาแผนการสอนให้มีคุณภาพ การส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เทคนิคการสอนแบบเน้นที่ทักษะกระบวนการ การส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิควิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม และอันดับสุดท้าย คือการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามลำดับ

2. ด้านการเลือกใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มึ่ความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ช่วยให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และอันดับสุดท้าย คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของพศวีร์ กิติพรชัย (2556 : 78-92) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ผลการศึกษา พบว่า **การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูผลิตพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารมีการประสานความร่วมมือในการผลิต จัดทำ พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นและผู้บริหารจัดการให้มีการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านการนิเทศการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มึ่ความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ท่านเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีการนิเทศภายในการดำเนินงานแก่ครูและบุคลากรเพื่อการพัฒนาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการนิเทศ ครูผู้สอน และบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคนอย่างต่อเนื่อง ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาแผนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการชี้แนะให้ความช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษาศึกษาเป็นประจำ และอันดับสุดท้าย คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการนิเทศการเรียนการสอนตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐญกรณ์ แก้วเกต (2556 : 57) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนวัดยางเกาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า **ด้านการนิเทศการเรียนการสอน** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การเยี่ยมชั้นเรียน เพื่อทราบปัญหาและคำแนะนำด้านการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนอำนวยความสะดวกในการปฐมนิเทศครูใหม่ และการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน การใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและ กิจกรรม การชี้แจงถึงจุดอ่อนและจุดเด่นในการสอนของครูภายหลังสังเกตการสอน และการให้ครู มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน

4. **ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้** โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ท่านเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในหลักการวัดผลและประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน รองลงมา คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลผลการเรียนการสอนในทุกรายวิชา ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน มีท่านเห็นว่าผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ท่านเห็นว่าโรงเรียนมีการกำหนดให้มีการวัดผลประเมินผลและรายงานผลเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา ถาวร (2557 : 37-38) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการศึกษา พบว่า **ด้านการวัดผลและประเมินผล** โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ สถานศึกษามีการรายงานผลการเรียนอย่างเป็นระบบ รองลงมา คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับระเบียบการวัดและประเมินผล การวัดผลและประเมินผลของแต่ละรายวิชามีความสอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และผลการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้

โรงเรียนควรมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและจัดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน

ด้านการเลือกใช้สื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีการเรียนรู้

โรงเรียนควรมีการเลือกใช้สื่อวัตกรรมการ และเทคโนโลยีการเรียนรู้ ที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในปัจจุบัน

ด้านการนิเทศการเรียนการสอน

โรงเรียนควรมีการนิเทศการเรียนการสอนบุคลากรทางการศึกษาศึกษาตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาให้ชัดเจนมากขึ้นกว่านี้

ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

โรงเรียนควรกำหนดระยะเวลาให้มีการวัดผลประเมินผลและรายงานผลอย่างสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2542). **การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS for Windows**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). **โรงเรียน : องค์การแห่งการเรียนรู้ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ.

- พศวีร์ กิติพรชัย. (2556). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนครพนม.
- สุกัญญา ถาวร. (2557). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. สารนิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย. วิทยาลัยทองสุข.
- ฐิตารีย์ ทวีฉันทรัตน์. (2557). การบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูในกลุ่มเครือข่ายสองฝั่งยม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย. สารนิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย. วิทยาลัยทองสุข.
- ณัฐอนุภรณ์ แก้วเกต. (2556). การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนวัดยางเกาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 กำแพงเพชร. สารนิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย.วิทยาลัยทองสุข.
- สุพัตรา ตะมาแก้ว. (2557). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนท่าฉลอมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย.วิทยาลัยทองสุข.

ตรีกายตามคติความเชื่อในพระพุทธศาสนาหายาน

Triḱāya Belief in Mahāyāna Buddhism

พระศุภวัฒน์ สุขวาทฒโน (เกตุกระตึก)

Phra Supawat Sukkhawattano (ketkatuk)

นักศึกษาปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยพุทธศาสตร์และปรัชญา

Doctor of Philosophy Students Program Buddhism and Philosophy Research

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Mahamakut Buddhist University Isan Campus

Corresponding Author, E-mail: Supawat.bbooyy1989@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการวิเคราะห์เรื่องตรีกายตามคติความเชื่อในพระพุทธศาสนาหายาน โดยถ่ายทอดมุมมองในเชิงพรรณนาเอกสาร จากการศึกษาพบว่า ตรีกาย เป็นการตีความจากเหล่าคณาจารย์ของมหายานที่พยายามให้พระพุทธเจ้ามีตัวตนดำรงชีพอยู่ทั้งนี้ ตรีกาย หมายถึง พระกายทั้งสามของพระพุทธเจ้า ประกอบด้วย ธรรมกาย คือ กายแท้จริงที่เป็นหลักธรรมอันแท้จริงไม่มีเบื้องต้น ท่ามกลาง ที่สุดนิรมานกาย คือ กายเนื้อมีการเกิด แก่ เจ็บและตาย จนสามารถพัฒนาศักยภาพกลายเป็นพุทธะได้ และสัมโมคคกาย คือ กายที่เป็นทิพย์ภาวะยังคงดำรงอยู่เพื่อโปรดช่วยเหลือแก่เหล่าสรรพสัตว์ทั้งหลายที่มีคติความเชื่อและสามารถเป็นกุสโลบายในการเผยแผ่พุทธศาสนาแก่คนทั่วโลกได้ ในทางตรงกันข้ามพระพุทธเจ้าถูกมองว่าเป็นเหมือนเทพเจ้าที่สามารถสวดมนต์ร้องขอได้เพราะเชื่อว่าพระพุทธองค์ประทับที่ดินแดนพุทธเกษตรหรือโลกธาตุที่ใดที่หนึ่ง และยังคงสดับเสียงสวดมนต์ของเหล่าพุทธศาสนิกชนอยู่ ดังนั้นผู้จะเข้าถึงต้องตั้งมั่นโพธิจิตตามหลักโพธิสัตตวจรียา หากยกระดับจิตมีบารมีเต็มเปี่ยมแล้วสามารถเข้าถึงดินแดนพุทธเกษตรได้ ซึ่งปัจจุบันมีผู้นับถือมากแถบในประเทศจีน เกาหลี ธิเบต ภูฐาน เป็นต้น

คำสำคัญ: คติความเชื่อ; ตรีกาย; พระพุทธศาสนาหายาน

Abstract

This academic article aims to present an analysis of the Triḱāya belief in Mahāyāna Buddhism by conveying documentarily descriptive perspectives. The study was found that Triḱāya is an interpretation from the faculty of Mahāyāna masters, who try to keep the Lord Buddha alive. Triḱāya refers to the three bodies of the Lord Buddha: Dhammakāya is the real body, which is the true teaching (Dharma) without the basics, middle

and end. Niramāṅkāya is a physical body that is born, old, sick, and dies until being able to develop its potential to become a Buddha. Lastly, Sambhogakāya is a divine body that is in existence to help all beings. These three bodies are believed by only Mahāyāna practitioners and are applied to spread Buddhism around the world. On the other hand, the Buddha is seen as a deity, whom people can pray for what they want as they believe that the Buddha lives somewhere on the land or realm of Buddhism and is still listening to the prayers of all Buddhists. Therefore, those, who are able to reach the Buddha's realm, must dedicate themselves to Bodhicitta according to Bodhisattva Chariya or practice. If they can have perfection of mind, they can reach the Buddha's realm. At present, there are many believers of the Trikāya in China, Korea, Tibet and Bhutan etc.

Keywords: Belief; Trikāya; Mahāyāna Buddhism

บทนำ

พระพุทธศาสนามีนิยามเป็นที่รู้จักหลักคือ พระพุทธศาสนาเถรวาทหรือพุทธดั้งเดิมกับพระพุทธศาสนานิกายมหายานหรือพุทธแบบหัวก้าวหน้าสมัยใหม่ ซึ่งพื้นฐานล้วนมาจากหลักธรรมคำสั่งสอนของพระสมณโคดมพุทธเจ้าทั้งสิ้น แต่พระพุทธศาสนาเถรวาทนั้นจะยึดคำสั่งสอนและจากพระเถระที่มีการทำสังคายนาครั้งที่ 1 โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมคำสั่งสอนตามทัศนะของคณาจารย์ลงไป แต่ฝ่ายพระพุทธศาสนามหายานนั้นเกิดหลังจากสังคายนาครั้งแรกเกือบสามร้อยปีหลัง เหตุเพราะมีเหล่าคณาจารย์หลากหลายนิกายย่อยผนวกกับมีพุทธบริษัทคนรุ่นใหม่หรือแนวคิดก้าวหน้าที่เป็นวิหิงสา โดยอาศัยว่า “มีพุทธานุญาตแก้ไขสิกขาบทเล็กน้อยได้” ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดแนวคำสอนที่ทำให้คลาดเคลื่อนหรือมีเป้าหมายสูงสุดที่เปลี่ยนไปคือ พระพุทธศาสนาเถรวาทมุ่งเน้นเป็นอรหันต์ ส่วนพระพุทธศาสนามหายานมุ่งเน้นเป็นพระโพธิสัตว์ และอีกประการหนึ่งคือ มีการแยกนิกายออกมามากมายเกิดจากการตีความของเหล่าคณาจารย์แล้วยึดถือปฏิบัติตามต่อกันมา (เสถียร โพธิ์นันทะ, 2563 : 26-27)

พระพุทธศาสนามหายานซึ่งมีเหล่าคณาจารย์ได้แต่งคัมภีร์ที่เกิดจากการตีความหลักธรรมหรือความเชื่อจำนวนมาก อาจมีการคลาดเคลื่อนของคำสอนไปอยู่ค่อนข้างมากเนื่องจากทัศนะคติของแต่ละนิกาย ตามแต่ละยุคเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมในสมัยนั้นๆ เป็นที่รู้จักกันดีอย่างนิกายวัชรยานในทิเบตซึ่งมีประมุขคือ องค์ดาไลลามะ พระองค์ก็ยึดหลักคำสอนตามแนวของคณาจารย์แต่เมื่อสภาวะการสังคมโลกที่ทันสมัยไปมากพระองค์ก็มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการเผยแผ่สู่สังคมโลกมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าในประเทศฝั่งยุโรปจะหันมานับถือหรือมุ่งศึกษาคำสอนแนวปฏิบัติตามนิกายมหายานมากยิ่งขึ้น เพราะองค์ดาไลลามะ ท่านจะสอนธรรมะที่เป็นทั้งภาษาทิเบตเองก็ดีและใช้ภาษาอังกฤษในการอธิบายธรรมะ จึงทำให้คำสอนพระพุทธศาสนาเข้าถึงยุโรปมากยิ่งขึ้น ในคำสอนและคติความเชื่อของพระพุทธศาสนาที่ยกมาครั้งนี้คือเรื่อง ตรีกาย ซึ่งเป็นการตีความที่เกิดจากนิกายมหายาน จุดเด่นชี้ให้เห็นว่าการมีตัวตนหรือความยิ่งใหญ่ของพุทธภาวะยังมีอยู่ ดังนั้นผู้ที่มีโพธิจิตก็ควรที่จะเข้าใจหลักของตรีกายด้วยเช่นกัน เพื่อเป็นแรงจูงใจในการเชิญชวนเหล่ามหาชนให้หันมานับถือพระพุทธศาสนาเป็นที่รู้จักกันดีในสโลแกนที่ว่า “มหายานเพื่อมหาชน” ถือว่าเป็นจุดเด่นของพระพุทธศาสนามหายานจึงเป็นการเอาอกเอาใจของผู้ที่ยังไม่เข้าถึงแก่นธรรมที่แท้จริง

ดังนั้น ด้วยเหตุใดคือการยกอุบายธรรมด้วยการตีความจากกายของพระพุทธเจ้าของเหล่าคณาจารย์ผู้การเผยแผ่ในหลักคำสอนทำให้เรื่องตริกายจึงเป็นที่น่าสนใจของพุทธศาสนิกชน มีแรงจูงใจอย่างแท้จริงทำให้นิกายมหายานเป็นที่รู้จักของคนทั่วโลกมากกว่าเถรวาท และมีผลต่อความคลาดเคลื่อนจากหลักธรรมมาน้อยเพียงใด

ความหมายของ ตริกาย

กายของพระพุทธเจ้าที่เรียกว่า ตริกาย นี้ได้มีนักวิชาการได้นิยามอธิบายความหมายตามทัศนะไว้ได้หลากหลาย ดังนั้นจึงได้รวบรวมความหมายมาไว้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) พระกายทั้ง 3 ของพระพุทธเจ้าตามคติพระพุทธศาสนา นิกายมหายาน ได้แก่ 1) ธรรมกาย คือ พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า 2) สัมโสกกาย คือ กายทิพย์หรือกายละเอียดของพระพุทธเจ้า และ 3) นิรมานกาย คือ กายที่เป็นชั้น 5 และปรากฏแก่มนุษย์ทั่วไป ซึ่งบางที่เรียกว่า รูปกาย

ทองใบ หงส์เวียงจันทร์ (2532 : 42-45) ได้อธิบายความหมายของ ตริกาย ว่าเป็นกายที่ไม่มีรูปร่าง ไม่มีแก่นสาร เป็นอมตะเป็นอยู่อย่างนี้ตลอดมาจนถึงปัจจุบันและจะมีไปยัอนอนาคต ดังนี้ 1) ธรรมกาย เป็นแก่นแท้จริงของหลักแห่งธรรมะซึ่งไม่มีสีสังรูปร่างตัวตน ไม่มีที่มาจากไหนเพราะเป็นทุกสรรพสิ่งปรากฏเป็นนิรันดกาล 2) สัมโสกกาย เป็นกายที่ประกอบด้วย มหากรุณาธิคุณ และมหาปัญญาธิคุณ ปรากฏรูปแห่งสัญลักษณ์แห่งปณิธาน 3) นิรมานกาย เป็นกายเนื้อที่แสดงออกในรูปความเป็นมนุษย์ด้วยการเกิด แก่ เจ็บ ตาย เพื่อให้ได้พิจารณาถึงกฎแห่งไตรลักษณ์และถือเป็นแบบอย่างแห่งการบรรลุพระโพธิญาณ

เดอ แบรี และวิลเลียม ซีโอเดอร์ (2512 : 327-328) ได้อธิบายความหมายกายของพระพุทธเจ้าฝ่ายมหายานมีอยู่ 3 กาย คือ ธรรมกาย สัมโสกกายและนิรมานกาย ซึ่งทั้งสามกายนี้เป็นเอกบุปในมูลฐานที่เกี่ยวข้องกันและมีความเป็นเสถียรภาพซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ธรรมกายเป็นมูลฐานของสัมโสกกายที่อยู่ในโลกและจักรวาลทั้งปวงแต่จะแตกต่างกันไปตามภูมิลักษณะของภูมิภาคนั้นๆ โดยที่สัมโสกกายจะต้องอาศัยธรรมกายนี้เพื่อควบคุมประสบการณ์ของตนที่ตนปรารถนาได้ตามใจประสงค์ ส่วนนิรมานกายจะเปิดเผยจากการเกิดที่ขำนาญด้วยการตรัสรู้และเข้าสู่พระนิพพาน เหตุเพราะว่านิรมานกายนี้จะมีอำนาจที่ลึกลับซับซ้อนในการนำพาเหล่ามนุษย์ไปสู่การตรัสรู้ตามอีกมากมาย

Nalinaksha Dutt (1976 :141) ได้อธิบายความหมายกายของพระพุทธเจ้านั้นว่ายังเป็นข้อถกเถียงวิจารณ์กันอยู่ คือแท้จริงแล้วกายของพระพุทธเจ้ามีจำนวนมากหรือน้อยเพียงใด ซึ่งในช่วงแรกมหายานนิกายมาธยมิกโดยมีท่านนาคคารชุนกล่าวว่ามีเพียง 2 กาย คือ นิรมานกาย เป็นกายที่เหมือนปุถุชนทั่วไปที่มีการเกิด แก่ เจ็บและตาย และธรรมกาย คือ กายที่แท้จริงของพระพุทธเจ้า แต่ต่อมาภายหลังจึงมีนิกายโยคจารย์เพิ่มกายที่เรียกว่า สัมโสกกาย

ประยงค์ แสนบุราณ (2548 : 29) ได้กล่าวไว้ว่ากายของพระพุทธเจ้าอาจมีมากกว่า สามกาย เป็นเพราะนิกายมหายานในยุคหลังมีการเพิ่มเติม แต่ในที่สุดสรุปได้ว่ามีอยู่ 3 กาย ดังนี้ 1) นิรมานกาย คือ กายที่ประกอบด้วยธาตุ 4 และชั้น 5 มีภาวะเป็นไปตามกฎแห่งไตรลักษณ์ 2) ธรรมกาย คือ กายที่สมบูรณ์มีปัญญาธิคุณ วิสุทธิคุณและมหากรุณาธิคุณ และ 3) สัมโสกกาย คือ เป็นกายที่นิกายมหายานบัญญัติสร้างขึ้นมาเพื่อแสดงให้ถึงความมีอยู่ของพระพุทธเจ้าที่สถิตอยู่ในพุทธเกษตร ดำรงเป็นอมตะ

ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ชาญเสน (2554 : 106-113) ได้อธิบายความหมายกายของพระพุทธเจ้าว่า พุทธศาสนาทั้งฝ่ายเถรวาทและมหายานในตอนแรกเห็นพ้องกันว่าพระพุทธเจ้ามีกายเพียง 2 กาย คือ ธรรมกายกับนิรมานกาย ส่วนมหายานนิกายรุ่นหลัง

เพิ่ม สัมโภคกาย เข้ามาเป็น 3 กาย คือ 1) ธรรมกาย คือ พุทธวงนะหรือสังขารที่สั่งสอนแก่เหล่าสรรพสัตว์ทั้งหลายกล่าวคือ “ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต ผู้ใดเห็นตถาคตผู้นั้นเห็นธรรม 2) นิรมานกาย คือ รูปกายที่สร้างขึ้นเป็นอุบายเพื่อมีความใกล้ชิดกับมนุษย์ที่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะและสามารถพัฒนาตนเองสู่ความเป็นพระพุทธรูปได้ 3) สัมโภคกาย คือ กายที่ปรากฏเพื่อสั่งสอนธรรมแก่เหล่า พระโพธิสัตว์ พรหม เทพ ทั้งหลาย และสัมโภคกายนี้ยังสามารถแบ่งออกได้อีก 2 ชนิด คือ สวมโภคกาย และปรสัมโภคกาย

พระมหาโมคคัลโล (2558 : 44) ได้อธิบายความหมายของตรีกายว่า เป็นภาวะของพระพุทธรูปเจ้าผู้มีวิถุประสงค์เพื่อในรูปกายที่เป็นมนุษย์นั้นเป็นเพียงภาคหนึ่งของธรรมกายที่เป็นอมตะเท่านั้น ดังนั้นแล้วเมื่อพระองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานก็เป็นเพียงการนิรมานกายย้อนกลับคืนสู่ภาวะเดิมคือ สัมโภคกาย ฉะนั้นแล้วพระโคตมพุทธเจ้าก็ยังไม่ได้หายไปไหน แต่พระองค์ยังคงอยู่ในรูปของสัมโภคกายในสักแห่งหนึ่งของจักรวาล

อภิชาต โภธิประสิทธิ์ศาสตร์ (2539 : 112-113) ได้อธิบายความหมายของตรีกายว่า กายของพระพุทธรูปเจ้าเดิมมีเพียง 2 กาย คือ ธรรมกายกับนิรมานกาย แต่เมื่อยานยุคหลังมีการเพิ่ม สัมโภคกาย เข้ามาซึ่งเป็นการสำแดงปรากฏให้เห็นเฉพาะหมู่เหล่าพระโพธิสัตว์เพื่อแสดงธรรม โดยมีทิพยภาวะรัศมีแผ่ซ่านปกคลุมไปทั่ว ซึ่งปัจจุบันพระโพธิสัตว์ทั้งหลายก็ยังคงเห็นพระศากยมุนีพุทธเจ้าที่อยู่ในรูปของสัมโภคกายอยู่และยังสดับคำสวดมนต์ของเหล่าปวงชนอยู่ ทั้งนี้ที่พระองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานนั้นเป็นเพียงปรากฏในรูปของนิรมานกายเท่านั้น ส่วนธรรมกาย คือ เป็นภาวะอมตะไม่มีเบื้องต้น ท่ามกลาง ที่สุด และถือว่าธรรมกายนี้เป็นกายที่สูงล้ำ

จึงสรุปได้ว่า แรกเดิมทีเมื่อยานนิคายมาทยมิกแบ่งกายของพระพุทธรูปเจ้าเพียง 2 กายเท่านั้น ซึ่งยอมรับตรงกับฝ่ายเถรวาท แต่ในยุคหลังมีนิกายโยคจารเพิ่มเป็น 3 กาย ดังนี้ 1) นิรมานกาย คือ กายของพระพุทธรูปเจ้าที่มีการเกิด แก่ เจ็บและตายเหมือนปวงชนทั่วไปที่เป็นการสำแดงให้แก่เหล่าสาวกได้เกิดการพิจารณาเห็นความเป็นไปของกฎไตรลักษณ์และนำไปสู่การตรัสรู้ตามพระพุทธรูปเจ้า 2) ธรรมกาย คือ กายที่สมบูรณ์ของพระพุทธรูปเจ้าดำรงขันธเป็นอมตะแผ่ซ่านไปทั่วสากลโลกธาตุ ประกอบด้วย ปัญญาธิคุณ วิสุทธิคุณและมหากรุณาธิคุณ 3) สัมโภคกาย คือ กายทิพย์ของพระพุทธรูปเจ้าที่ประทับอยู่ที่ใดสักแห่งในจักรวาลและยังคงแสดงธรรมแก่เหล่า พระโพธิสัตว์หรือเทวภูมิอยู่ แสดงถึงการมีอยู่ของพระพุทธรูปเจ้าที่ยังไม่ได้หายไปไหน

ประเภทของตรีกาย

1. ธรรมกาย หมายถึง กายของพระพุทธรูปเจ้าที่เป็นปรมัตตสังขจะ ดำรงอยู่เป็นนิรันดร์ ไม่มีเบื้องต้น ท่ามกลางและที่สุด
2. นิรมานกาย หมายถึง กายของพระพุทธรูปเจ้าที่แสดงออกให้รูปของความเป็นไปแห่งกฎไตรลักษณ์หรือสำแดงเป็นเจ้าชายสิทธัตถะกุมาร และเสด็จดับขันธปรินิพพานในที่สุด แต่นี้เป็นเพียงการสำแดงให้มนุษย์ทั่วไปได้เห็นเท่านั้น
3. สัมโภคกาย หมายถึง กายของพระพุทธรูปเจ้าที่ประทับ ณ แดนสวรรค์หรือสุขาวิ เช่น พระอมิตาภะพุทธรูป หรือแม้แต่พระศรีอริยเมตไตรยซึ่งปรากฏกายแสดงพระธรรมแก่เหล่าพระโพธิสัตว์และเทวดาทั้งหลาย

คติความเชื่อเรื่องตรีกาย

พุทธศาสนมหายานถือได้ว่าเป็นศาสนาที่เกิดขึ้นหลังจากที่ปฐมสังคายนาเกือบห้าร้อยปี แต่มีเค้าจากการตีความในพระธรรมวินัยมาก่อนนั้นอยู่แล้ว ต่อมากลายเป็นนิกายใหม่เรียกว่า มหายาน แปลว่า ยานใหญ่ที่ประเสริฐกว่าสาวกยานและปัจเจกยาน (เสถียร โปธินันท์, 2522 : 3) ซึ่งเกิดจากเหล่ามหาชนคนรุ่นใหม่ที่เป็นคณาจารย์ทั้งฆราวาสและพระภิกษุ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นกลุ่มคนที่มีแนวคิดที่ก้าวหน้าเพื่อจะขับเคลื่อนพุทธศาสนาให้แผ่หลายมากยิ่งขึ้น และทั้งยังต้องแข่งขันเพื่อดำรงคงไว้ซึ่งหลักแห่งพระธรรม ซึ่งในเวลานั้นมีหลากหลายคติความเชื่อกับศาสนาอื่นถือได้ว่าเป็นคู่แข่งที่น่ากลัว จึงมีแนวคิดจากกลุ่มชาวพุทธรุ่นใหม่พยายามตีความในหลักธรรมที่มีการแก้ไข เพิ่มเติม ปรับปรุง จากเมื่อครั้งปฐมสังคายนาแต่ก็ไม่ได้ทิ้งหลักธรรมที่สำคัญของพระพุทธเจ้าแต่อย่างใด เพื่อให้ธรรมะนั้นไม่ได้เป็นเพียงคำสอนในหมู่พระภิกษุที่รอบรู้หรือกลุ่มนักปราชญ์เพียงอย่างเดียว แต่จะขยายเนื้อความในหลักธรรมไปสู่ชาวบ้านได้ง่ายมากยิ่งขึ้นและจำนวนมาก จึงก่อให้เกิดแนวคิดที่ว่า “มหายานเพื่อมหาชน” คือ ยานใหญ่สู่จิตใจของเหล่ามหาชนทุกชนชั้น วรรณะ โดยไม่เลือกเพียงเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งด้วยหลักการง่ายๆที่ทุกคนสามารถเข้าถึงหลักธรรมด้วยการที่มีเป้าหมายสูงสุดเรียกว่า โพธิสัตว์ สัตว์ที่ยังเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏด้วยมีจิตที่เมตตา กรุณา มุทิตา ต่อเพื่อนสรรพสัตว์ด้วยกัน นำพาซึ่งกันและกันสู่จุดหมายคือ สำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือเข้าพระนิพพานในที่สุด หากจะกล่าวถึง พระกายทั้งสามของพระพุทธเจ้าในทัศนะความเห็นของพระพุทธศาสนมหายาน คือ สัมโภคกาย เป็นกายของความเป็นพุทธภาวะที่พระองค์ยังคงดำรงชีพอยู่ไม่ได้หายไปไหน หากแต่คงจะอยู่ในโลกจักรวาลที่ใดที่หนึ่งหรือประทับอยู่พุทธเกษตร เช่น พระอมิตาภะพุทธเจ้า (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ชาญเสน, 2554 : 124) ได้อธิบายพุทธลักษณะไว้ว่า ในนิกายวัชรยานพระองค์ทรงเป็นพระพุทธเจ้าที่สำคัญหนึ่งในห้าพระองค์ ยังดำรงอยู่เพื่อโปรดเหล่า สรรพสัตว์และยังสั่งสอนธรรมแก่เหล่าเทวดา พระโพธิสัตว์ทั้งหลาย และมีพระโพธิสัตว์ประทับข้างวรกายของพระองค์ คือ พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์กับพระมหาสัทธาปตโพธิสัตว์ ซึ่งในประเทศจีนยังมีนิกายสุขาวดีหรือนิกายวิสุทธิภูมิและมีพระสูตรที่สำคัญชื่อ มหาสุขาวดีวิสุทธิสูตร (พระวิศวกัทร เชื้อเก็ก, 2551 : 136) ที่มีวิธีการคือ เน้นการเจริญพุทธธานุสติระลึกถึงพระอมิตาภะพุทธะและปรารถนาให้ไปเกิดในแดนสุขาวดีหลังจากผู้ใดที่ภาวนาถึงพระอมิตาภะในขณะหมดลมหายใจนั้น เชื่อว่าจะมีเหล่าพระมหาโพธิสัตว์และพระอมิตาภะพุทธเจ้าเสด็จมารับไปยังแดนพุทธเกษตร กายของพระพุทธเจ้าในประเภทของสัมโภคกาย แสดงถึงการมีตัวตนของพระพุทธเจ้าอยู่และยังคงปรากฏอยู่ในกายที่มีภาวะเป็นทิพย์คงอยู่เป็นนิรันดร์ นิรมานกาย เป็นกายของพระพุทธเจ้าที่มีความเกิด แก่ เจ็บและตาย เฉกเช่นเดียวกับมนุษย์ทั่วไป ทั้งนี้จะถูกสำแดงในรูปร่างของพระศากยมนีหรือจุติลงมาเป็นเจ้าของชายสิทธัตถะกุมารมหาโพธิสัตว์ เพื่อลงมาบำเพ็ญเพียรบำรมิเป็นชาติสุดท้ายดังฝ่ายเถรวาทกับฝ่ายมหายานเองก็มีความเห็นตรงกันคือ อุบัติลงมาเป็นเจ้าของแล้วเสด็จหนีออกบวชบำเพ็ญทุกกิริยา ภายหลังทรงเห็นว่าไม่ใช่ทางที่จะบรรลุธรรมผลจึงเปลี่ยนเป็นทางสายกลาง ท้ายสุดพระองค์ก็สำเร็จตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในภทรกัปกองค์ที่ 4 โดยอาศัยหลักธรรมที่สำคัญคือ อริยสัจ 4 ทรงรู้ถึงความทุกข์ เหตุแห่งการดับทุกข์และมรรคาสู่การดับทุกข์ และทรงประกาศศาสนาเป็นเวลา 45 ปี ก็เสด็จดับขันธปรินิพพานหมด อาสวะทั้งปวง เหลือไว้เพียงพระธรรมคำสอนที่ประทานแก่เหล่าสาวกทั้งหลาย ให้นำคำสอนนั้นปฏิบัติเพื่อการบรรลุธรรมผลนิพพานเช่นเดียวกับพระองค์ ธรรมกาย เป็นกายของพระพุทธเจ้าที่หลังจากพระองค์ตรัสรู้และดับขันธปรินิพพานคือ ดับสูญกลายเป็นหนึ่งเดียวกับสากลจักรวาล ซึ่งในธรรมกายนี้ทั้งฝ่ายเถรวาทและมหายานมีความเห็นที่ตรงกัน คือ พระองค์ไม่เหลือความมีอยู่ในโลกจักรวาล หากแต่สลายเป็นหนึ่งเดียวกับสรรพสิ่งไม่มีจุดเริ่ม ท่ามกลาง ที่สุดอีกต่อไปและเหลือไว้เพียงหลักคำสอนของพระองค์เท่านั้น ขอบเขตการที่จะเข้าใจหลักการพุทธธรรมของเหล่าคณาจารย์

หลากหลายสำนักในการพยายามนำมาอธิบายหรือเชื่อมโยงให้เข้าสู่จิตใจของพุทธศาสนิกชนนั้นย่อมต้องอาศัยความรู้พื้นฐานเป็นเบื้องต้น ดังที่กล่าวมาข้างต้นในเรื่องของตรีกาย จากทัศนคติความเชื่อในการนำเสนอในการตีความของเหล่าคณาจารย์

1. การทำความเข้าใจเกี่ยวกับกายของพระพุทธเจ้า เพื่อให้สอดคล้องตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการเชื่อมโยงนำไปสู่ความหลักเชื่อศรัทธาแล้วนำไปปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดผลเป็นไปตามมรรควิถีของพระพุทธศาสนาหายาน

2. ความรู้บางประการอยู่เหนือการคาดเดา เพียงแต่เป็นการอาศัยหลักของการตีความที่มีในแนวทางของผู้ซึ่งเป็นอาจารย์ที่นำมาอธิบายในรูปของสมมุติหรือบุคคลาธิฐาน และกลายเป็นแนวทางที่เรียกว่า สัทธรรมปฏิรูป ด้วยอาศัยพุทธทานุญาติในการแก้ไข เพิ่มเติม

วิเคราะห์หลักตรีกาย

หากจะพิจารณาถึงคติแนวคิดที่มองว่า ตรีกาย เป็นการแสดงทัศนคติเกี่ยวกับพระกายของพระพุทธเจ้านั้นคงไม่ใช่พุทธประสงค์หลักของคำสอนพระพุทธองค์แต่อย่างใด แต่เป็นการแสดงมุมมองของเหล่าสาวกภายหลังที่จะมุ่งให้พุทธบริษัทได้เปิดความรู้อีกด้านเกี่ยวกับพุทธลักษณะของพระองค์ เพราะระดับปัญญาชนมีความแตกต่างกันในการเข้าถึงหลักธรรมะ จึงเป็นวิธีการหรืออุบายในเชิงที่เชิญชวนให้เกิดความศรัทธาเริ่มต้นเพื่อจะเป็นการปูทางแห่งแก่นแท้ของหลักคำสอน จากนั้นเมื่อเกิดแรงศรัทธาผู้คนจะเริ่มค้นหาแนวคำสอนให้ลึกเข้าสู่แก่นที่แท้จริง ด้วยการพิจารณาจากกายของพระพุทธเจ้า คือ สัมโภคกาย ซึ่งตามพุทธประวัติถือว่าพระองค์เป็นพระบรมโพธิสัตว์ที่ถึงพร้อมทุกประการที่เปี่ยมด้วยจะลงมาจากสวรรค์กายที่เป็นมนุษย์นั้นแสดงถึงความไม่เที่ยง อนัตตา และเสด็จดับขันธปรินิพพาน เป็นมุมมองที่ศนุฝ่ายพุทธดั้งเดิมหรือฝ่ายเถรวาท และส่งผลให้เหล่าพุทธบริษัททั้งหลายมองว่าหลักธรรมเป็นการยากที่จะเข้าถึง มีเพียงแต่ระดับปัญญาชนเท่านั้นถึงจะเข้าใจ อีกประการหนึ่ง ธรรมกาย ทั้งสองนิกายใหญ่ในพุทธศาสนามีความสอดคล้องคล้ายกับปรัชญาของลัทธิไวเซซิกะเป็นแนวคิดของพราหมณ์ชื่อว่า กนาทะ ที่สอนว่าปรมาตมมันเป็นอมตะ ไม่มีต้นไม่มีปลาย ไม่มีการดับแตกสลายแผ่ซ่านอยู่ทั่วไป (พระมหาดาวสยาม วชิรปัญญา, 2550 : 11)

พระพุทธศาสนาหายานพยายามที่อธิบายหลักพุทธธรรมให้เป็นเรื่องง่ายในกายเข้าถึงซึ่งคำสอนด้วยการยกเรื่องกายของพระพุทธเจ้าให้มีตัวตนและมุ่งให้เหล่ามหาชนบังเกิดโพธิจิตปรารถนายากจะเป็นพระพุทธเจ้าหรือพระโพธิสัตว์ เพื่อช่วยเหลือเหล่าสรรพสัตว์ทั้งหลาย ด้วยการปฏิรูปความคำสอนให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและผนวกกับความเชื่อพื้นฐานเดิมของประชาชนในแต่ละพื้นที่แตกต่างกันออกไป แต่ทั้งนี้ก็ได้ละทิ้งจุดมุ่งหมายสำคัญคือพระนิพพาน เพียงแต่จะซ้ำหรือเร็วก็ขึ้นอยู่กับภาวะจิตของเหล่าปัจเจกชน โดยองค์ดาไลลามะ ผู้นำทางด้านจิตวิญญาณได้เผยแพร่คำสอนพุทธศาสนาสู่โลกตะวันตกอย่างแพร่หลายและผู้หันมานับถือศาสนาพุทธทั่วโลกส่วนมากจะเป็นพุทธฝ่ายมหายานเสียมากกว่าฝ่ายเถรวาท ส่งผลให้ฝ่ายมหายานมองเถรวาทไปในทิศทางที่ว่า เห็นแก่ตัวไม่ยอมช่วยเหลือเพื่อนสรรพสัตว์ด้วยกัน กลุ่มที่คับแคบและยกกลุ่มของตนเองว่ามีความเป็นเอกหรือสูงกว่าฝ่ายเถรวาท คือ โพธิสัตว์ยาน ทั้งที่ก็มีพื้นฐานทางหลักธรรมจากคำสอนของพระศาสดาด้วยกันทั้งสิ้น เพียงแต่มิวิถีปฏิบัติหรือมรรคาที่แตกต่างกันไปเพียงเท่านั้น แต่ท้ายสุดก็มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญนั่นคือ พระนิพพาน และอีกประการหนึ่งคือ พุทธฝ่ายมหายานพยายามที่จะก่อร่างความเชื่อเรื่องกายให้ครบเป็น “สามกาย” ในทำนองเดียวกันกับไตรสรณคมณ์ แต่ในมุมมองกลับกันกลายเป็นเสมือนว่าพระพุทธเจ้าสามารถแบ่งภาคเหมือนในทำนองของศาสนาฮินดู ส่งผลต่อความคลาดเคลื่อนในหลักธรรมเสียเป็นจำนวนมากในหมู่นักผู้ที่มีระดับปัญญาน้อยที่ยังขาดภูมิรู้ ภูมิจิตแยกแยะระหว่างอุบายวิธีกับแก่นธรรมที่นำไปสู่จุดหมายอันสูงสุดคือ

หมดสิ้นอาสวะกิเลส จนทำให้ผู้คนเหล่านั้นกลับไปยึดมั่นถือมั่นกลายเป็นอัตตาตัวตนเสียอีก และยิ่งไปกว่านั้นพระพุทธเจ้ากลับกลายเป็นเทพเจ้าที่สามารถร้องขออ้อนวอนอีกด้วย แทนที่จะนำคำสอนของพระองค์ไปปฏิบัติ ผู้คนที่ศึกษาควรจะแยกแยะให้มากกว่าระหว่างสิ่งที่สมมุติบัญญัติเพื่อการเข้าถึงในหลักธรรมกับธรรมะที่เป็นแก่นแท้จริง เพื่อไม่ให้หลงมกมายจนเกินความพอดี พระพุทธศาสนาเถรวาทจึงไม่ได้มีการเพิ่มเติมหรือแก้ไขในหลักธรรมที่พระองค์ได้ตรัสไว้แล้วทุกประการ

บทสรุป

พระพุทธศาสนามหายานเชื่อว่ากายของพระพุทธเจ้ามีสามกายหรือ ตรีกาย คือ 1) ธรรมกาย คือ กายแท้จริงที่เป็นหลักธรรมอันแท้จริงไม่มีเบื้องต้น ท่ามกลาง ที่สุด 2) นิรมานกาย คือ กายเนื้อมีการเกิด แก่ เจ็บและตาย จนสามารถพัฒนาศักยภาพกลายเป็นพุทธะได้ และ 3) สัมโภคกาย คือ กายที่เป็นทิพย์ภาวะยังคงดำรงอยู่เพื่อโปรดช่วยเหลือแก่เหล่าสรรพสัตว์ทั้งหลาย ซึ่งกายทั้งสามนี้เกิดจากการตีความของเหล่าคณาจารย์นิกายมหายานว่า พระพุทธเจ้าไม่ได้ดับสูญไปไหนยังคงอยู่เป็นนิรันดร์แต่พระองค์ยังคงประทับอยู่ ณ ดินแดนพุทธเกษตรหรือที่ใดที่หนึ่งในจักวาล ยังคงได้ยินเสียงสวดมนต์อ้อนวอนและยังคงคอยช่วยเหลือแก่เหล่ามวลมนุษย์อยู่ ฝ่ายมหายานถือเรื่องตรีกายนี้เป็นอุบายโกศลเพื่อใช้ในการเผยแผ่พระศาสนาให้แก่เหล่า พุทธศาสนิกชนที่ยังมีปัญญายังไม่ถึงแก่นสัจธรรมโดยแท้จริง โดยการปฏิบัติสวดมนต์ ภาวนาเป็นพุทธานุสติน้อมนำมาปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน แต่เนื่องด้วยระดับปัญญาของบุคคลย่อมมีพื้นฐานที่แตกต่างกันอาจส่งผลให้เกิดความคิดหรือทัศนคติเรื่องตรีกายที่ผิดไป จนหลงผิดคิดว่าพระพุทธเจ้าเป็นเทพเจ้าหรือลัทธิเทวนิยม ทำให้หลักสัจธรรมเกิดความคลาดเคลื่อนของพุทธประสงค์ที่แท้จริงที่ต้องการให้มนุษย์รู้หนทางสู่ความพ้นทุกข์ที่แท้จริง ดังนั้นแม้จะเป็นเพียงอุบายวิธีที่จะนำพาสู่แนวทางปฏิบัติก็ต้องมีปัญญาควบคู่กันไปด้วย พิจารณาหลักธรรมที่ชี้ทางสู่การหลุดพ้นและปฏิบัติให้ถูกหลักคำสอนโดยแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ชาญเสน. (2554). **พระพุทธศาสนาแบบธิเบต**. กรุงเทพมหานคร : ส่องสยาม.
- เดอ แบร์ และวิลเลียม ฮีโอดอร์. (2512). **บ่อเกิดลัทธิประเพณีนิยม**. แปลโดย จำนงค์ ทองประเสริฐ. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน.
- ประยงค์ แสนบุราณ. (2548). **พุทธศาสนามหายาน**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ทองใบ หงส์เวียงจันทร์. (2532). **พุทธธรรมมหายานแบบญี่ปุ่น**. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมมิก.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). **พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ-ไทย**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- พระมหามิตร ฐิตปัญโญ. (2558). **พระพุทธศาสนามหายาน**. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ. (2550). **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในอินเดีย**. กรุงเทพมหานคร : เม็ดทรายพริ้นติ้ง
- พระวิศวกัทร เขียวเกียก. (2551). **มหาสุชาวติยวหสูตร**. กรุงเทพมหานคร : ส่องสยาม.
- เสถียร โพนันทะ. (2522). **ปรัชญามหายาน**. กรุงเทพมหานคร : บรรณาการ.
- อภิชัย โพธิ์ประสิทธิ์ศาสตร์. (2539). **พระพุทธศาสนามหายาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554). **ตรีกาย**. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2564 จาก <https://dictionary.orst.go.th>.
- Nalinaksha Dutt. (1976). **Mahayana Buddhism**. Calcutta : Firma Klm Private Limited.

**หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์บทความ
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน**

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน มีนโยบายในการส่งเสริม เผยแพร่ ผลงานวิชาการ และงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ ออกราย 4 เดือน (เล่มที่ 1 มกราคม – เมษายน/ เล่มที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม/ เล่มที่ 3 กันยายน – ธันวาคม) โดยรูปแบบผลงานที่วารสารจะรับพิจารณา มี 5 ประเภท คือ บทความวิจัย บทความทางวิชาการ บทความปริทรรศน์ บทความพิเศษ และบทความปกิณกะ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องมีการ งานทบทวนความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์ เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาผลงานวารสารใดๆ การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำดังนี้

สถานที่ติดต่อและการสมัครสมาชิก

สำนักงานวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น
เลขที่ 9/37 หมู่ที่ 12 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000
E-mail: chakkree.sri@mbu.ac.th
บรรณาธิการ ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ โทรศัพท์ 080 – 7506846

ส่วนที่ 1 ประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน ตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1.1 บทความพิเศษ บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/ วิชาชีพ

1.2 บทความทางวิชาการ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาหรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.4 บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิเคราะห์ เปรียบเทียบกัน

1.5 ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำรา หรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติ และระดับนานาชาติ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร. วิทยาเขตอีสาน ต้องผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/hsjs> และรอการตรวจสอบจากกองบรรณาธิการ

การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาดอักษร 14 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษ (A 4) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษ ด้านซ้าย และด้านขวา ขนาด 3.81 ซม. ด้านบน ขนาด 4.5 ซม. และด้านล่าง ขนาด 4.01 ซม. พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 12 หน้ากระดาษพิมพ์ (A 4) โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double - blind peer review)

ส่วนที่ 2 บทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาวไม่เกิน 350 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัย/วิชาการ ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และ **ให้มีเพียง 3 ส่วนเท่านั้น คือ**

- 1) **วัตถุประสงค์** ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- 2) **ผลการวิจัยพบว่า** ควรประกอบด้วยผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีมีการวิเคราะห์)
- 3) **คำสำคัญ** ควรมีคำสำคัญไม่เกิน 3 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษาและจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (Semicolon) (;)

ส่วนที่ 3 เนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิจัย ประกอบด้วย

3.1.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

3.1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการวิจัย รวมถึงรวบรวมหลักการ วิธีการ โดยมีรายละเอียดว่าจะต้องศึกษาอะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิจัยได้อย่างชัดเจน

3.1.3 วิธีดำเนินการวิจัย (Methods) เป็นการกำหนด วิธีการ กิจกรรม รายละเอียดของการวิจัย การศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.1.4 สรุปผลการวิจัย (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 3.1.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือ แผนภูมิ ตามความเหมาะสม

3.1.5 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้นิพนธ์ นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.1.6 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.1.7 กิตติกรรมประกาศ(ถ้ามี) (Acknowledgement) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัย

3.1.8 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลายโดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่ง่ายต่อการศึกษาและการปฏิบัติ

3.2 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิชาการ ประกอบด้วย

3.2.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้ง

3.2.2 เนื้อหา (Content) เรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการจะให้ผู้อ่านได้รับทราบ เนื้อหาที่ดีต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจนและน่าสนใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพทางความคิดของผู้เขียนเป็นสำคัญ

3.2.3 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนบทความที่ผู้เขียนจะต้องเขียนให้เหลือเฉพาะส่วนที่มีความสำคัญ เป็นการกลั่นกรอง การรวบรวมหรือการลดข้อความให้เหลือส่วนที่สำคัญเท่านั้น

3.2.4 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลายโดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่เป็นรูปแบบเดียวกัน

3.3 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

3.3.1 ชื่อเรื่องของหนังสือ (Title) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

3.3.2 ชื่อผู้เขียนหนังสือ (Author) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษพร้อมระบุสถาบัน หรือหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด

3.3.3 ชื่อผู้วิจารณ์(Name of Reviews) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษพร้อมระบุสถาบัน หรือหน่วยงานของผู้วิจารณ์สังกัด

3.3.4 เนื้อหาการวิจารณ์ (Reviews Content) ในการเขียนเกี่ยวกับหนังสือวิจารณ์ เนื้อเรื่องจะเป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอเรื่องราวจุดเด่น จุดบกพร่องของเรื่อง โดยทำการวิจารณ์หรือวิพากษ์อย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผลตามหลักวิชาการ

3.3.5 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนสรุปความคิดเห็นทั้งหมดที่วิจารณ์รวมถึงให้ข้อคิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่าน

3.3.6 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่เป็นรูปแบบเดียวกัน

การเขียนเอกสารอ้างอิง

1. รายงานการวิจัย

ชื่อผู้เขียน (ในกรณีภาษาไทย ใช้ชื่อและนามสกุล และในกรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลและชื่อ). ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อย่อของวารสาร. เล่มที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์: เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง. ในกรณีที่มีผู้เขียนมากกว่า 6 คน ให้ใส่รายชื่อผู้เขียนคนแรก แล้วตามด้วยคำว่า “และคณะ” หรือ “et al.”

2. หนังสือ

ชื่อผู้เขียน (ในกรณีภาษาไทย ใช้ชื่อและนามสกุล และในกรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลและชื่อ). ปีที่พิมพ์. ชื่อหนังสือ. สำนักพิมพ์. เมืองที่พิมพ์ : เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง.

3. รายงานการประชุมและสัมมนา

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วัน เดือน ปีที่จัด : สถานที่จัด : สำนักพิมพ์ หรือผู้จัดพิมพ์. เลขหน้า.

4. วิทยานิพนธ์/ ดุษฎีนิพนธ์/ สารนิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ระดับวิทยานิพนธ์ : ชื่อสถาบันการศึกษา.

5. บทความในหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียน. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อหนังสือพิมพ์. เล่มที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์: เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. วัน เดือน ปีที่สัมภาษณ์. ตำแหน่ง (ถ้ามี).

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อเว็บไซต์. วัน เดือน ปีที่สืบค้น. ได้มาจาก ชื่อ website.

ส่วนที่ 4 ภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตารางสำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

ตัวอย่างรูปแบบการเขียนบทความ

การตั้งค่าน้ำกระดาษ A 4	
<u>ระยะขอบ</u>	
ด้านบน 4.5 ซม.	ด้านล่าง 4.01 ซม.
ด้านซ้าย 3.81 ซม.	ด้านขวา 3.81 ซม.

ชื่อเรื่อง ภาษาไทย..... (TH SarabunPSK 18 pt. หนา).....

ภาษาอังกฤษ..... (TH SarabunPSK 18 pt. หนา).....

ชื่อผู้พิมพ์ ภาษาไทย 1

ชื่อผู้พิมพ์ ภาษาอังกฤษ 2

(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. ปกติ)

บทคัดย่อภาษาไทย (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....
.....

คำสำคัญ: (หัวข้อ TH SarabunPSK ขนาด 16 Pt.หนา). (เนื้อหา TH SarabunPSK ขนาด14 Pt.ปกติ)

Abstract (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....
.....

Keyword: (หัวข้อ TH SarabunPSKขนาด 16 Pt.หนา). (เนื้อหา TH SarabunPSK ขนาด 14 Pt.ปกติ)

บทนำ (Introduction) (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....

วัตถุประสงค์ (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....
.....

วิธีการศึกษา (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....
.....

ผลการศึกษา (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....
.....

สรุปและอภิปรายผล (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....
.....

เอกสารอ้างอิง (References) (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....

ใช้รูปแบบการอ้างอิงตามคู่มือการพิมพ์ของสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (APA 6th edition)

ตัวอย่าง เช่น

งามพิศ ศรีบัว. (2542). ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมจากการปลูกยาสูบของเกษตรกร
อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา
(เน้นมนุษยศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จักรี ศรีจารุเมธีญาณ. (2562). วัฒนธรรมทางการศึกษาในโลกยุคใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม). หน้า 401-407.

วิเชียร มีบุญ. (2541). พิธีกรรมจับปลาบึกในลุ่มน้ำโขง บ้านหาดไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัด
เชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (เน้นมนุษยศาสตร์) บัณฑิต
วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อังคินันท์ อินทร์กำแหง และคณะ. (2549). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและตษนัวัฒภาวะวิกฤตชีวิต
สตรีไทยสมรส วัยกลางคนทำงานนอกร้านในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสาร
พฤติกรรมศาสตร์, 12 (1), 561-589.